

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

Metropoolia

Nr 38

Detsember

2007

Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile inimestele
selles, mida sa oled näinud
ja kuulnud. (Ap. 22,15)

Me tunnistame armu,
kuulutame halastust,
ei varja heategusid.
(Suurest veepühitsuspalvest)

Ainuüksi Jumala seaduste järgimisega, mu kallis Stefan, ei saa rahulduda. Meil on kaks ülesannet: armastada kogu oma olemusega Jumalat ning armastada oma ligimest nagu iseennast. Sünteesides neid kahte õpetussõna ning teha neist üks, nagu Issand meil seda teha palub – see on meie ülesande raskus nii diakoni-, preestri kui ka piiskopiametis.

Foto: preester Viktor Ivask

Ülipühitsetud metropoliidi Stefanuse jutlusest Stefan Fraimani diakoniks pühitsemisel 7. detsembril 2007 Võru Suurkannataja Ekaterina kirikus.

Uus Rooma ja Oikumeeniline Patriarhaat. Metropoliit Stefanus. **Lk 2** / Oikumeenilise Patriarhaadi piiskoppide kohtumine. Nikea metropoliit Johannes. **Lk 2–3** / Kirikutevaheline dialoog Ravennas. Preester Tihhon Tammes. **Lk 3** / EAÕK ja Euroopa Kirikute Konverents. Madis Kolk. **Lk 3** / Jõulumõtisklused. Munkpreester Eelija (Ojaperv), diakon Toivo Treima ja diakon Roman Tõnisson. **Lk 4–5** / Kas hing rändab? Ülempreester Mattias Palli. **Lk 5** / Külaskäik Ellassonasse. Ülempreester Rafael Hinrikus. **Lk 6** / EAÕK Laimjala Vassilius Suure kogudus. Ülempreester Andreas Pöld. **Lk 6** / Peainglitest. **Lk 7–8** / Intervjuu ikoonimaalija Alkis Kepolasega. Sirje Säär. **Lk 8–10** / Teiste eest palvetamine. Isa Matteus Vaene. **Lk 14–15** / **NOORTELEHES** Noortelaagrid Soomes. Teele Altmäe ning Anna ja Jaanika Pöld. Loominguline õhtu Kirikukeskuses. Teele Altmäe. Spordi- ja palvelaager Aravetel. Preester Jüri Ilves. **Lk 16**.

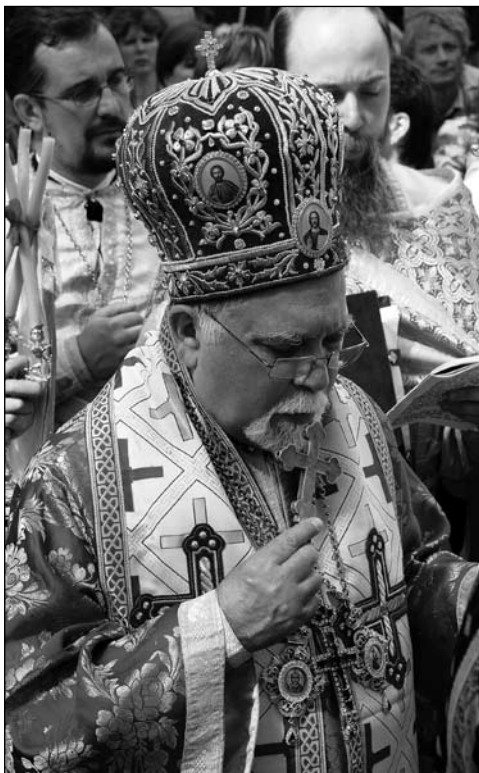

Foto: Margus Lepvalts

„Konstantinoopol on müsteerium,” kirjutab Olivier Clément oma raamatus, mis kirjeldab vestlusi patriarh Atenagorasega. „Keiser Constantinus tahtis asutada mitte teist, vaid uut Roomat. Ta tahtis näha Roomat, mis võtaks vastu ristiusu ja mille teenistuses oleks samas kreeka-ladina kultuur... See pidi asuma kreeka allikatele lähemal, olema parem kui ladina Rooma, mis oli Lääne keskus.” Seepärast sai Konstantinoopolist kirikute viljakas ema. Ja tema meelevald põhines üleilmsete kirikukogude pühadel kaanonitel ning sai nende poolt kinnitatud. (II kirikukogu 3. kaanon; IV kirikukogu 28. kaanon ja Trullo kirikukogu 36. kaanon).

„Üleüldse on tema see, kes väljendab kohalike kirikute ühtsust. Osaduses temaga saab see ühtsus ilmseks õigeusu kiriku – üheainsa, kogumaapealse ja apostliku Kiriku ihus, mille peaks pole ei keegi muu kui Jeesus Kristus, ja Temas, Kiriku ainsas peas, on kogu usk koos omas täiuses.” (Patriarh Atenagorase ringkiri õigeusu pühapäeval 1950).

Konstantinoopol – uus Rooma ja Oikumeeniline Patriarhaat

See uus Rooma astus esirinnas vastu suurtele eksiõpetustele. Igal ajal on ta säilitanud ja hoidnud tõelist usku; ta on tänapäevani õigeusu maailmas tõe ja kirikukorra (*taxi'se*) hoidja.

Uus, mitte aga teine Rooma! Kristuse Kiriku aeg ei näe välja nagu selle maailma aeg, mille puhul iga aastasadat mõjutab suhtelisus ja ajalikkus, kuna kõike moonutab inimese langemise ja patu karm tegelikkus.

Sellised mõtteavaldused, et võib ole- mas olla ka kolmas Rooma (nagu oleks kõigepealt olnud esimene ja siis teine), on mõeldud ainult auahnete kavade rahuldamiseks, millel pole midagi pistmist Kristuse Kirikuga. Kristlik ilmutus ei tunne midagi säärast; tema põhisisuks on selle maailma ots ja jumalariigi tulek.*

Hoolimata oma arvukate märtrite Hvalatud verest ja märkimisväärtsetest teenetest ristiusu hoidmise ning kristliku maailma ühendamise alal, jäi vana Rooma ühel päeval omaenda tahtel välja õigeusutunnistuse ruumist. Oma piiritus tarkuses oli aga Issand seadnud nõnda, et õigeusklikele jäi alles uus Rooma, mis aitab säilitada õigeusu maailma kiriklikku ühtsust, millel pole aga maapealset ülemvõimu.

Sellega on peamine öeldud.

Ei tänapäeva olud, ei arvuline ülekaal, ei kultuuripärand, ei rahvuslikud huvid ega mingi muu selle maailma kiusatustest sündinud põhjendus või sundida muutma Kiriku elu ja kiriklikku korraldust.

Kuna Kirik on Kristuse ihu, kuna Jeesus Kristus on seesama eile ja täna ja igavesti (Hb 13:8), kuna selles

ihus seesama Jumal teeb kõike kõikides, jagades igaühele oma eriosa (1Kr 12:6,11), ei ole mingit põhimõttelist vahet esimeste aastasadade Kiriku ja Kiriku vahel tänapäeval: Kristus, kes on Pea, on alati seesama, nagu apostel Paulus selgelt ütleb.

Ka pühad kaanonid, mis määravad kindlaks Konstantinoopoli rolli ja koha õigeusu maailmas, kehtivad ju ikka, ning neid ei või muuta lihtsalt aja maitset või hetke vajadusi silmas pidades. Nad peegeldavad järjepideva Kiriku katkematut pärimust, mis on üles ehitatud Kolmainu salasuse eeskujul, ja mis püüdleb ainsas Tões meie elu täiuse poole Kristuses.

Seepärast, kuni Konstantinoopoli Kirik jagab ustavalt tõesõna, ei luba ükski põhjendus mõnel teisel kohalikul kirikul taotleda tema eestseisja kohta ega seada kahtluse alla neid kohustusi, õigusi ja austusavaldusi, mis talle kuuluvad. Iga kord kui selle vastu eksitakse, peab Konstantinoopoli patriarh taaskindlustama oma kohta ja rolli õigeusu osaduskonnas, mille eestseisjaks ta on oma seisuse poolest oikumeenilise patriarhina.**

Peab veel lisama, et kanooniline pärimus ei paku välja mingit muud võimalust kui see range eklesioloogiline kord, isegi kui seda tänapäeval pidevalt naeruvääristatakse ja Konstantinoopoli patriarh peab tänu oma seisusele seda korda valvama, hoidma ja hoolitsema tema elluviimise eest.

Oikumeeniline patriarh on õigeusu kiriku piiskoppide seas lihtsalt esimene võrdsete hulgas, tal pole sellist haldusõigust, nagu on roomakatoliku kiriku peal. Tema ülesannete hulka kuulub eeskätt kohalike kirikute ühtsuse koostöölastamine ja väljenda-

mine. Tal on ka mõningad vaimulikud eesõigused ja õigus nimetada kirikupea asemikku juhul, kui mõnel teisel kohalikul kirikul pole võimalik valida või üles ehitada omaenda kiriklikke struktuure tagakiusamiste või sobivate inimeste puudumise tõttu või muudel põhjustel. (Patriarh Bartholomeos ajakirjas *Plerophoria*, Ateena, mai-august 1999).

Viimase märkuse kohta võib tuua kaks hiljutist ja konkreetset näidet: Albaania ja (ärgu keegi pahaks pangu!) Eesti Kirik.

Olivier Clément kirjutab, et on olemas Konstantinoopoli salasus. Mis minusse puutub, siis ma tervitan seda austuse ja ustavusega, kasutades inglise sõnu Ilmutusraamatust: *Ma tean sinu tegusid ja armastust ja usku ja teenimist ja su kannatlikkust* (Ilm 2:19).

✝ STEFANUS

Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

Märkused:

* Kolmanda Rooma teema kerkis üles XVI sajandil, viimsepäevaootuse levides pärast Konstantinoopoli langemist, ning on selgelt hukka mõistetud Moskva kirikukogudel 1666–1667.

** Konstantinoopoli patriarh sai kirikliku tiitli „oikumeeniline patriarh” esimest korda VI sajandil. „Põhjuseks on, et Konstantinoopol kasutab otsest vaimulikku ja halduslikku jurisdiktsiooni kõigis kiriklikes piirkondades” tema kiriklikul alal, mis on määratud ajalooliselt ja kanooniliselt. Õigeusulised teavad hästi, et see ei anna Konstantinoopolile mingit ülemaailmset jurisdiktsiooni, nagu Läänes tavaliselt mõistetakse kanoonilist tiitlit „oikumeeniline”. (Vassilios Stavridis ja Grigorios Papathomas ajakirjas *Istina* artiklis „Konstantinoopoli Patriarhaat”. *Pariis* 1995/4, lk. 357 ja 370-375).

Foto: Roland Põllu

OIKUMEENILISE PATRIARHAADI PIISKOPPIDE ISTUNG TÜRGIS

Nikea metropoliit Johannes

Pärast mõneaastast vaheaega kogunesid Oikumeenilise Patriarhaadi piiskoppid traditsioonilisele septembri alguse istungile Konstantinoopolis. Lisaks korralistele liikmetele olid sedapuhku istungile kutsutud ka Soome peapiiskop Leo ja Eesti metropoliit Stefanus. Istungi peaesmärgi tõttu taheti sellele tavapärasest laiemat kandepinda.

Istungi seisukohad

Istungi peaesmärk oli väljendada kindlat toetust Patriarhaadi oikumeenilisele positsioonile ja olemusele. Mõne kuu eest käsitles Türgi kõrgem kohus omaalgatuslikult seda küsimust ning jõudis järeldusele, et Patriarhaati tuleks

vaadelda üksnes Türgis asuva õigeusu Kirikuna, millel pole mingit tegemist väljaspool Türgit. Seetõttu ei saaks ka patriarh end oikumeeniliseks nimetada.

Kõrgema kohtu seisukoht on täielikus vastuolus kogu Kiriku senise traditsiooni ja praktikaga. Samuti tõsiasjaga, et Patriarhaadile allub kümneid piiskopkondi ja miljoneid õigeusklikke kõigis maailma paigus peale Aafrika. Lisaks on see tõlgendus vastuolus ka selle praktikaga, mida Türgi ise on aastasadu austanud ja järginud.

Istungil võeti vastu kaks asjaga seonduvat seisukohta, millest lähtuvalt teemat

edasi käsitleda. Tundub kummaline, et Türgi negatiivne hoiak sai esile kerkida Euroopa Liidu läbirääkimiste kontekstis. Kõne all pole siiski Türgi valitsuse meetmed ja selles mõttes on kogu asi tõepoolest tähelepanuväärne.

Oikumeeniliste eesmärkide ohud

Istungi päevakorra raames saime palju informatsiooni Kiriku olukorra kohta maailma eri paigus. Välja joonistusi ka need negatiivsed tendentsid, mis ähvardavad oikumeenilisi eesmärke mõnede protestantlike Kirikute poolt.

Eriti seoses sellega, et oikumeenia põhieesmärgil ehk Kiriku ühtsusel on

paljude protestantide jaoks üha vähem tähtsust, sest huvikese on nihkunud aina rohkem ühiskondlikele ja majanduslikele küsimustele. Sellised arengud ei anna põhjust rõhutatud oikumeeniliseks optimismiks, mida mõned kirikumehed on viimasel ajal oma arvamustes väljendanud.

Ühe suurema uuema oikumeenilise arengu takistusena toodi välja naisvaimulike teema.

Patriarhi suur külalislahkus

Patriarhi avakõne järel oli minu ülesanne sellele istungi nimel vastata. Kandes ette ühise tänuavalduse Patriarhaadile istungi korraldamise eest, toonitasin ka seda, kui oluline oli meile antud omavahelise suhtluse ja infovahetuse võimalus maailma eri paigust kokku tulnud ametivendadega, keda muidu harva kohtame.

Istungi ajal näitas patriarh üles suurt külalislahkust. Samuti saime osaleda 1. septembri indiktiaasta alguse tseremoonial.

Nagu kojujõudmine

Minule oli istungil käimine nagu „kojujõudmine”. Sain viibida patriarhaadi müüride vahel samades ruumides, kus

Piiskopid Konstantinoopolis.

Püha Sinodi liikmena 2004.–2005. aastal ja kohtuda neis oma vanade sõpradega.

Oikumeeniline Tool vajab endisest rohkem meie palveid ja armastust.

Lühendatult ajakirjast Aamun Koitto 2007, nr 18.

Foto: Gennadi Baranov

KIRIKUTEVAHELINE DIALOOG RAVENNAS

Preester Tihhon Tammes

Käesoleva aasta 8.–14. oktoobrini toimus Ravennas õigeusu kiriku ja roomakatoliku kiriku vahelise ametliku dialoogi 10. istungjärg. Dialoog kahe vanima Kiriku vahel sai alguse 1980. aastal toonase oikumeenilise patriarhi Dimitriose initsiatiivil. Selle eesmärk on luua kirikutevaheline dialoog ja vaadata kahepoolse arutelu läbi mõlema osalise teoloogilised tõekspidamised ning hinnata neis leiduvaid erisusi ja sarnasusi, saamaks selgust, kas teoloogilisest aspektist lähtuvalt on takistusi kahe Kiriku hüpoteetiliseks ühinemiseks. Siinkohal tuleb eriti rõhutada, et dialoog ei ole mitte mingil juhul suunatud kahe Kiriku ühendamisele, nagu sageli ekslikult väidetakse, vaid üksnes teoloogiliselt oluliste temade ühiseks aruteluks.

Seekordne istungjärg on teine pärast dialoogi katkemist 2000. aastal Baltimore'is, kus katoliiklased üritasid teha katset suruda peale Kirikute ühinemist. Esimene katkemisjärgne kohtumine toimus möödunud aastal Belgradis.

Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik osaleb dialoogis alates 2000. aasta kohtumisest, mis oli esimene pärast meie Kiriku autonoomia taastamist 1996. aastal. Nii Baltimore'i kui ka Belgradi kohtumistel oli meie Kirik esindatud Sassi metropoliidi Gennadiosega, kuna Vene Kirik protesteeris Eesti Kiriku kohaloleku pärast, ähvardades blokeerida dialoogi jätkumist. Mõlemal korral otsustas Eesti Kirik teadlikult osaleda kohtumistel esindaja kaudu, teenimaks õigeusumaailma ühtsust.

Tänavusel kohtumisel jätkati tööd eelmisel aastal Belgradis alustatud Kiriku ühtsust, sinodaalsust ja juhtide autoriteeti käsitlevate temadega, mille põhjal valmis ka vastavasisulise ühisdeklaratsioonina nn „Ravenna dokument”.

Kohtumise seekordseks võõrustajaks oli katoliku kirik, kes valis selleks vana ning ajaloolise Ida ja Lääne kohtumise linna Ravenna, mis mõjus oma algkristlike basiilikate ja mosaiikidega koduselt pea kõigile õigeusklikele osalejatele. Kohtumine algas piduliku tseremooniaga püha Apollinaari kirikus ja jätkus kogu nädala kestel toimunud komisjonide ühis-

tungitega. Istungeid juhatasid mõlemate Kirikute ühiskomisjoni juhatajad, Pergamose metropoliit Ioannis Zizioulas ja kardinal Walter Kasper. Töö toimus rahulikus ja sõbralikus õhkkonnas. Komisjonide tööd ei mõjutanud ka Vene Kiriku esindaja metropoliit Illarioni korraldatud intsident, milles ta nõudis Eesti Kiriku kohest lahkumist, ähvardades vastasel juhul ise lahkuda. Tema nõudmine ei leidnud toetust ühegi õigeusukiriku esindaja poolt, kes olid ühiselt seisukohal, et õigeusukirikute ühisest perest ei pea lahkuma ükski Kirik ning kohale paluti jääda ka Vene Kirikul, pakkudes selleks erinevaid kompromissvariante. Vaatamata teiste õigeusukirikute heasoovlikkusele, otsustas metropoliit Illarion siiski lahkuda.

Kahe Kiriku vaheline dialoog jätkub lähiaastatel temaga, mis käsitleb Rooma piiskopi rolli Kirikus esimesel aastatuhandel. Kohtumiste ajalugu näitab, et need on aidanud oluliselt kaasa kahe Kiriku teineteisemõistmisele ja avatud suhtlemisele, mida alles paar aastakümnet tagasi ei oleks osanud keegi sellisena ette kujutada. Dialoogi jätkumine on väga oluline ja tervitatav, luues pinnase üksteise mõistmiseks ja paljude teravate probleemide (näiteks uniaatluse) lahendamiseks. Seejuures tuleb aga iga hinna eest vältida püüdeid suruda peale Kirikute ühendamist. Seda enam, et need protsessid saavad sisuliselt toimuda üksnes rahva, mitte piiskoppide tasandil.

Foto: Rait Avestik

EAÕK SAI EUROOPA KIRIKUTE KONVERENTSI LIIKMEKS

Madis Kolk

14.–17. novembrini toimus Viinis Euroopa Kirikute Konverentsi keskkomitee iga-aastane kohtumine. Oikumeenilisel avateenistusel Viini luterlikus „Johanniskirches” meenutas Austria luteri piiskop Herwig Sturm septembrikuist Rumeenias toimunud Euroopa Oikumeenilist Assambleed, rõhutades oikumeenilise teoloogia edendamise vajadust.

Kohtumise üheks päevakorrapunktiiks oli Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku vastuvõtmine Euroopa Kirikute Konverentsi liikmeks.

Samuti kinnitati teema EKK 13. Assambleeks, mis leiab aset Prantsusmaal, Lyonis 15.–21. juulini 2009. aastal. Inspireerituna Pauluse kirjast efeslastele (Ef 4) on selleks „Kutsutud üheks lootuseks Kristuses”. Lyoni Assambleega tähistab Euroopa Kirikute Konverents oma 50. aastapäeva.

MÕTISKLUSED KRISTUSE SÜNDIMISE PÜHA EEL

2007. aastal pühitses metropoliit Stefanus koos uut EAÕK vaimulikku: preester Enos Heinsoo (15. I) ja munkpreester Eelija (Ojaperve) (15. IV) ning diakonid Toivo Treima (15. I), Matti Timmermanni (6. VIII), Roman Tõnissoni (15. VIII) ja Stefan Fraimani (7. XII). Seekordses „Mõtiskluse” rubriigis heidavad kolm neist tagasipilgu lõppevale aastale. Jätkame uute vaimulike tutvustamist järgmistes Metropoolia numbrites.

Munkpreester Eelija, taustaks bengali tüger, viinakuu 2007. Foto: preester Viktor Ivask.

Metropoolia toimetust pisikest tutvustavat kokkuvõtet ehk mõtisklust mu alles alanud vaimuliku võitluse teest. Jumala abile lootes olengi katsunud mõned read paberile panna, eeskujuks vaevalt, aga hoiatuseks nad vast ikka kõlbavad, nimelt näitlikustama Õpetuse sõnu: *Ei aita tarkus, ega arukus, ega nõu Issanda vastu* (Õp 21:30).

Alustuseks olgu toodud siinkirjutaja, vääritu munkpreester Eelija (maailmas Ott Ojaperv) vaimuliku tee astmed Õigeusu Koguduse teenistuses: suurel reedel 2003 pühitsetud Rāpina püha Sakariase ja Elisabeti kiriku lugejaks, Eelija reedel 2006 hüpodiakoniks ja diakoniks – üksiti andis valitseja metropoliit vastseks vaimulikuks nimeks Eelija – Tartu piiskop-

konna teenistusse, Laatsaruse laupäeval 2007 seatud mungarüükandjate hulka, Tooma pühapäeval 2007 pühitsetud munkpreestriks ja määratud Karksi-Nuia püha Aleksei kiriku vaimulikuks.

Mu seisu igaviku palge ees valgustavad kõige ehedamalt Kõigevägevama sõnad prohvet Jesaja läbi, mida taas kordab paganate Apostel: *Minu on leidnud need, kes mind ei otsi, ma sain avalikuks neile, kes minu järele ei küsi* (Js 65:1; Rm 10:20). Enda kohta saan julgelt kinnitada, et see tunnistus on tõsi: ei ole ma taevariiki otsinud, igavik – lubatagu siin kõnekeelt kasutada – sadas ise ellu sisse, algul vaikselt ja vargsi *nagu varas öösi* (1Ts 5:2), edasi juba võimukamalt, ortodoksi jumalateenistuste pimestava iluga lummates ... ja siis ei olnud enam pidamist – vaimuliku teenimise stihiasse heidetuna tunnen end nüüd juba otsekui kala vees.

Ent mündi teine külg on selline, et nagu hääletu kala loomuse jaoks on mõttetu küsida, kas talle peale vee

veel ehk mõni eluase leitakse, nii ka preestriametis tehtav on mu elus ilmselgelt Kõigekõrgemast kingitud, Tema on mu *pärisosa välja valinud* (Ps 47:5) nõnda, et iga teenistuse, talituse, õpetuse järel ei jää musta rüü kandjal muud üle kui tõdeda: *Me oleme ju teinud, mis meie kohus oli teha* (Lk 17:10), ei enamat. Kusjuures see pühakirjapõhine tõdemus võtab mu meelega mõtteis võimust kui iseene-sestmõistetav, vaieldamatu, vahetu.

Nii vaimulik tee ja teenimine ei käi, et loed Uut Testamenti, otsid sealt mõne Issanda sõna (ehk käsu, nagu mõni armastab öelda), üritad seda siis oma elus täita ... ja kukud läbi, nagu ikka. See, kellel on *meelevallaga õpetus* (Mk 1:27), leiab ise, võtab ja muudab ümber need, kelle kaudu Ta oma Salasusi pattude andeksandmiseks ja igaveseks eluks jagada soovib. Ja ei ela enam mitte meie, vaid Tema, nüüd jääb ometi usk, *et meiegi hakkame elama ühes Temaga* (Rm 6:8).

STATUS REPORT A.D. 2007

Munkpreester Eelija (Ojaperv)

Aasta lõppu ettekäandeks tuues palus

Diakon Toivo Treima perega.

Foto: Gennadi Baranov

VALGUS KODUKIRIKU RADADELE

Diakon Toivo Treima

Päris selle aasta alguses, meie kalli püha piiskopmärtner Platoni päeva tähistamisel Tallinna Issanda Muutmise kirikus, pühitses Tallinna ja kogu Eesti ülipühitsetud metropoliit Stefanus mind diakoniks.

Oma isalikus läkituses tuletas metropoliit Stefanus meelde apostel Pauluse sõnu Timoteosele sellest, et *kui keegi ei oska juhata oma peret, kuidas ta võib kanda hoolt Jumala koguduse eest*, ja seda, et *pühakoda on esmalt lahinguväli kurjade jõudude vastu*.

Nüüdseks on sellest õnnistavast sündmusest juba peaaegu aasta möödunud ning seega hea võimalus tagasivaateks ja kokkuvõtete tegemiseks.

Kogu aasta jooksul on pere olnud jaगतud pooleks, kus kaks tütar on koos minuga õppimas Tartus ja kaks koos abikaasaga Tallinnas. Ometi oleme Jumala abiga hakkama saanud ja nädalavahetused on alati olnud täis imelisi kogemusi ning meeldivaid üllatusi. Suur osa suvest möödus Kreekas, kus õppisin palju, saades tunda ülevoolavat külalislahkust kallite ödede poolt Püha Apostel Pauluse ja Kristuse Eelkäija Ristija Johannese kloostrites ning sõprade poolt nende kodudes.

Õnneks ei tule vaimlikuametiga kaasa vaid kohustusi ning võitlust, vaid ka eriline Püha Vaimu lähedalolu, milles on tõeliselt tunda, et *oleme alati õnnistatud armastuse poolt*. Juba aasta algusest oli mul võimalus osaleda jumalateenistustel meie kiriku eri kogudustes.

Kirikuaasta olulised pühad ja sündmused varakevadel, kus oli eesõigus teenida koos metropoliidi ja paljude teiste preestrite ning diakonitega ülestõusmis-pühade ajal Tallinnas Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna kirikus ja mõnda aega hiljem, mai alguses, aasta ühe tähtsama sündmuse, EAÕK katedraalkiriku pühitsemisel. See kõik oli mulle kui vastsele diakonile imetoredaks kogemuseks ja ka suureks väljakutseks.

Suur on olnud Jumala arm, mis on mul lubanud osaleda ka mitme meie Eesti õigeusu kiriku koguduse taassünni ning ülesehitamise alguse juures. Nii on sellel aastal paaril korral oldud Kavilda ja Puhja kandis, kus suvel toimus juba traditsiooniline laululaager ja sügisel laulupäev, toetamaks sealse Kavilda Püha Aleksandri kiriku ülesehitamist.

Täiesti uue hoo ja innuga on alustanud Arusaare kogudus. Suurt rõõmu on valmistanud teenimine diakonina munkpreester Eelija kõrval, kes alustas seal teenistusi pärast mitmeaastast vaheaega, kiriku ning selle ümbruse korrastamise organiseerimine ning sealse koguduse-rahvaga kohtumine. Suur tänu meie kiriku noortele, kes on käe külge pannud

Arusaare Issanda Taevaminemise kiriku koristamisel ja kaasa teeninud lauluga. Innustav on näha Jumala tööd ja inimeste entusiasm, kui soovitakse uuesti kokku tulla ja ühises osaduses Jumalat teenida.

Tõstamaa kandis Selistes on kohalikud soovinud taas oma kaunis puukirikus kogudusena koos käima hakata ja ka seal oli võimalus koos isa Enosega teenida ning näha seda ajaloolist sidet nii kunagise koguduse kui ka praeguste ettevõtmiste vahel, mida kohalikud õigeusklikud elavalt väljendavad.

Mitte ainult Tallinna ja Tartu kogudustes, kus olen sellel aastal kaasa saanud teenida, vaid ka Saaremaal, Hiiumaal, Põltsamaal, Paadremaal, Jõõpres ning veel paljudes teistes kohtades on inimestes näha indu, tahet ning austusväärset ustavust teenida Jumalat ja olla osaduses.

Soovin, et selletaoline innukus võiks levida kõikjale üle Eesti ja Petlemma karjastele paistnud valgus võiks juhata kodukiriku radadele kõik lohutust otsivad inimesed, kus Kristuse, meie kalli Õnnistegija õnnistav sõna neid rõõmustaks ja muudaks.

Mu süda on täis ülevoolavat tänu kõige selle eest, mida ma olen kogenud sellel aastal ja usun, et ka edaspidi on Jumal mu vastu armuline ning et Püha Vaim juhib mind sellel teel, mida tuleb käia.

Arhidiakon Justinus, diakon Roman Tõnissaon ja diakon Matti Timmermann. Foto: Margus Lepvalts

KES ÜLDSE SELLINE OLEN MINA...?

Diakon Roman Tõnisson

Kui Kristus tuli maailma, ei saanudki sellest sündmusest toona eriti paljud teada. Albrecht Düreril on üks maal, mis kujutab seda päeva. Tegevus on viidud kesk-aegsesse talvisesse Euroopa külla, kus inimesed on hõivatud oma igapäevaste tegevustega – kes toob kaelkookudega vett, kes tapab siga, lapsed tritsutavad rõõmsalt järvejääl, kõrtsis kakeldakse... Kui hakata otsima maali nimikangelast,

siis lõpuks leiabki ta nurgast üsna väiksest kujutatuna, ümbritsetud vaid oma maisest perest, mõnest kaugelt kohale tulla teadnud-osanud targast ja mõnest „madalama” elukutse esindajast, kellele ingel on andnud teada Päästja sünnist. Inimesed ei tea temast sel hetkel midagi. Ja kas nad hoolivadki...

Praegu ei tahakski rääkida sellest, kuidas jõuludest on saanud kommertsüritus ning rõõmsate punnispõseliste „inglilapsukeste” ja muhedalt lustilike päkapikkude „pühadeperiood”. Teame seda niigi. Maailm räägib detsembrikuus

kuldsete lokikestega armsast, punnispõselisest poisikesest, pühademeeleolust ja jõulurahust – nägemata, kuulmata ja taipamata, et meie juurde tuli Kõikvõimas Valitseja, kes kindlasti ka väikese inimlapsena teadis, et teda ootab ees kannatusnädal ristisurmaga. Ometigi oli ta ka lapsena meelsamini oma isakojas templis kui maailmas. Oma lahkumiskõneski (Jh 16) ei kurvastanud Kristus selle üle, mis teda ees ootab, vaid Ta julgustas hoopis jüngerid: *teie nutate ja kaeblete („itkete surnut”), aga maailm (kosmos, maailmakõiksus) on rõõmus. Teid kurvastatakse, kuid teie kurbus muutub rõõmuks.* Sõna, kes oli olnud Jumala juures, tuli tunnistama Isast oma teenimise läbi. Ta tuli alandlikkuses tunnistama Isast meile, kes me vaevleme oma kõrkuses ja eneseimetluses, arugi saamata, kui kaugele me oma patust oleme Loojast jäänud. Ja nii mõtlengi ma tihti ühele oma lemmikspirituaalile, kus küsitakse: *Kes üldse selline olen mina, et Kristus minusuguse pärast tuli Aujärjelt siia ilma, sündis, elas, kannatas alandust ja suri ristil? Kes üldse selline olen mina, kellele Kuningas on öelnud: „Ma ei jäta Sind iial, kui sa jääd minusse.”*

Seisan minagi iga päev ja liturgial selle Kristuse ees, kellel ei ole tarvis, et keegi annaks tunnistust kellegi inimese koh-

ta, sest Ta ise teab (Jh 2:25), mis on inimeses. Ja nii sageli tunnen ma siis, et ma ei ole ikkagi keegi muu, kui see sama poisike, kes, piltlikult öeldes, on hiilinud kuhugi midagi näppama ja arvab, et kui ta teeb seda pimedas ja tuld põlema ei pane, ei ole see vargus, vaid kogemata juhtunud apsakas.

Teenida kogudust vaimulikuna on minu jaoks tähendanud suurt usaldust Kiriku poolt. Ristiinimesena ja vaimulikuna ei saa ma ometigi öelda Pauluse kombel täie veendumusega, et nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus. Kuidas saakski surelik inimene täie kindlusega väita, et ta on juba siit ilmast lahti? Igapäevases patukahetsuses saame avada end Kristusele, sest kahetsev süda on parim ohver, mida saame tuua. Saame end avada, sest Kristus on ise meie juurde tulnud, meie keskel elanud ja meie eest end andnud. Aga et sa teaksid, et Inimese Pojal on meelevald patte andeks anda siin maa peal, siis võta oma ase ja kõnni! ütles Ta jalgadest vigasele mehele, kes sama hästi võib olla sünonüümiks tervele vigasele inimesoole. Siia maapealsele olemisele tuli Jumala Poeg. Ülistus olgu Isale Loojale selle eest. Sellepärast on meil põhjust olla rõõmsad.

Foto: Margus Lepvalts

KAS HING RÄNDAB?

Ülempreester Mattias Palli

(algus üle-eelmises Metropoolias)

16. Ent kas ei ole Jumal siis ebaõiglane, kui ta vaid ühe korra laseb inimesel maa peal sündida? Nii paljud ju surevad juba lapseas, lisaks veel vaimupuudega inimesed, kes ei saa täisväärtuslikku elu elada ega hingeõnnistuse poole püüelda. Miks ei võiks kas või nemad uuesti maa peal sündida? Ja kas Jumal ei võiks anda inimesele teist võimalust? Pealegi sünnivad ühed tervena, teised haigena, ühed rikkana, teised vaesena, ühed andekana, teised andetuna jne. Eks seegi tule elumistes eludes tehtud pattudest?

Kõigepealt, mõningased erinevused inimeste vahel pole tingimata kurjast; kas

kõik peavad siis olema täpselt ühetalised? Langenud maailmas on ilmselt oma paratamatused, ja seepärast ka kurjus ning kannatused, mis pole Jumala loodud ega Tema tahte kohased, aga mida Ta ei kaota enne aegade lõppu, mil Ta pühib pisarad kõigilt palgeilt (Js 25:8). Igal juhul on kurjuse-küsimus maailmas eraldi teema ega mahu selle kirjatöö raamidesse. Siin vaatame, kas hingede rändamise korral oleksid asjad paremini.

17. Esimene tähelepanek on, et valdav osa inimesi ei mäleta mingeid eelmisi elusid. Nii ei õpeta neile ju midagi karmast tingitud juhtumised selles elus, kui nad ei mäleta kuritegusid, mille pärast kannatavad ega heategusid, mille eest saavad rõõmu maitsta. Pealegi, nagu nägime juba loo alguses, polegi paljude Ida õpetuste kohaselt mingit isikulist osa inimese teadvusest, mis ühest elust teise üle läheks. Järelikult kannatab sisuliselt üks inimene teise eksimuste pärast.

18. Miks ei või Jumal anda teist võimalust (või kolmandat, neljandat jne) nendele paljudele, kes küll täie mõistuse juures ja usust kuulnud, kuid ühel või teisel põhjusel pole meelt parandanud? Seda me lõplikult ei tea; igatahes usume pääsemise võimalusse ka pärast surma Kiriku eestpalvete ja Jumala armu läbi. Nende teiste võimalustega on ka vist nagu Lible silmadega – anna talle või sada silma, aasta pärast ikka kõik

välja löödud... Issand annab ju selle elu jooksul küllalt „teisi võimalusi”, aga paljudest me neid kasutame? Uus elu maa peal ilma eelmisi mäletamata ei muuda ju midagi – inimene ei tea, millised olid eelmised võimalused, kust ta peaks jätkama. Pealegi on hulk elusid täis võimalusi mitte üksnes enda parandamiseks, vaid ka kurja tegemiseks. Halb karma sünnitab pigem uut halba karmat.

Kõigele meil siin maa peal vastust ei ole. Nagu öeldud, on asju, mille jumalik ilmutus jätab hämaraks. Kuid me usume Jumalasse, kes on armastus (1Jh 4:8, 16) ja kes järelikult ei määra kedagi hukatusse ega tee midagi ilmaasjata. Me loodame, et need, kes surnult või nõdra-meelsena sünnivad või varases lapseas surevad ja kes pole ju üldsegi isiklikku pattu teinud, saavad osa tulevast ülestõusmisest ja igavesest elust. Kas sellest ei piisa, et teha tasa siin elamata jäänud?

19. Mitte vääramatut teo-tagajärje seadus, milles Jumal jääb jõuetuks pealtvaatajaks, vaid patuse inimese ainukordne elutee täis pühaduse poolepüüdlemist – see järeldub usust elavasse Jumalasse. Muidugi, ka Idamaa õpetused on täis uskumusi ümbersünniahelast ja karmast pääsemise võimalustesse. Kuid bhakti, usk Amida või bodhisattvate lunastavasse jõusse, kaastunne kannatajate vastu – need käivad tegelikult karmaõpetuse vastu või on inimestele lohutuseks

sellest hoolimata. Ja sellistena on need ideede tasandil kõige lähemad ristiusule. Kõik nad on aga, söandame arvata, mingid kahvatud peegeldused sellest ainukordsest pääsemisest, mille meile, patustele – „halva karmaga” inimestele – tõi oma elu, surma ja ülestõusmisega Jeesus Kristus, tõeline jumalinimene.

EAÕK UUSI TRÜKISEID

Ilmunud on ajakirja Usk ja Elu 4. number, mille üheks keskseks teemaderingiks on armastus, abielu ja seksuaalsus Õigeusu Kiriku vaatepunktist. Sellest kirjutavad: **metropoliit Stefanus** (Abielu Õigeusu Kirikus), **Olivier Clément** (Õigeusu Kirik ja seksuaalsus), **John Chrysavgis** (Armastus, abielu ja seksuaalsus) ning **arhimandriit Grigorios Papathomas** (Homoseksuaalsus, loomuvastane loomus?). Samuti on võimalik tutvust teha abielujuhistega Riia Vaimuliku Seminari ajakirja Jumala Kartuse Kool 1957. aasta numbrist (Risti rahwa abbi kasa kohus). Jätkuvad **Püha Johannes Kuldsuu** ristimisjutlused. Õigeusu Kiriku ajalugu Eestis käsitlevad **Jüri Kotšinev** (Õigeusk Eestis) ja **Riho Saard** (Eestlane luterluse ja õigeusu vahel). Kunstilehekülgedel on reproduktsioonid **Siim-Tanel Annuse** teostest. Ajakirja toimetab **preester Sakarias Leppik**.

Ülempreester Rafael Hinrikus ja Ellassona metropoliit Vassilios.

KIRIK VÄLJASPOOL MÜÜRE

Ülempreester Rafael Hinrikus

Oktoobri alguses lähetati mind koos abikaasaga metropoliit Stefanuse õnistusel Kreekasse, Ellassona metropooliasse, kus iga aasta 6. oktoobril tähistatakse Ellassona Türgi võimu alt vabastamise aastapäeva, sedapuhku 95. See ei olnud üksnes ilmalik pidustus, vaid Kirikuga vägagi seotud suur püha, kus osalesid peaaegu kõik Ellassona metropoolia preestrid, õhtuteenistusel oli neid kokku umbes viiekümne ringis. Samuti võttis sellest osa kohalik sõjavägi, kes kaitses Jumalaema imetegevat ikooni, mis toodi õhtul ülevalt Olümpose mäe kloostrist ristikäiguga alla kirikusse. Püssidega sõdurid käisid kahel pool ikooni, kusjuures nende näod ei olnud mitte karmid ja mornid, vaid nad naeratasid rahvale, mõned isegi vestlesid, kuid nii kui tuli käsk, võtsid nad jälle oma püssid ja asusid taas ikooni kaitsma. Tegemist ei ole niivõrd reaalse kaitsevajadusega kui sümboolse usu kaitsmisega, mis selles kontekstis võrdub Kreeka riigi kaitsmisega.

Türklaste ülemvõimu ajal ei tohtinud

isegi kreeka keelt õpetada, mungad tegid seda keldrites ja sellepärast peab kreeka rahvas kirikutest ja kloostritest väga lugu. Kreeka keel ja kultuur säilis kloostrites, seal toodi see taas rahva sekka. Ka Kreeka vabastamine sai alguse kloostritest, sest kloostrid annetasid oma vara, et saada sõduritele relvi. Kreeka rahvas, kirik ja riik on omavahel väga läbi põimunud ja ühtne. Vestluses kreeka noortega tuli välja, et esimesel kohal on nende jaoks pere, teisel kirik ja kolmandal riik. Selles mõttes on neil elu väga hästi paika pandud ja kui turist võiks öelda, et Kreeka on vaene maa, siis see on üksnes välisilme. Tegelikult on Kreeka väga rikas, sisemiselt.

Aastapäevapidustustel osalesid kõik kohalikud koolid täies koosseisus, samuti eri ametkonnad alates linnavalitsusest ja maavalitsusest ning loomulikult suur hulk kohalikku rahvast. Kloostrist ristikäiguga alla peakirikusse tulles võis majadest möödudes näha, kuidas paljude aegade peale olid pandud suitsutusastjad suitsema. Kuna kirikus on suitsutamine nagu palve, siis olid palvest täidetud ka kõik majad, millest ristikäiguga mööduti. Seega osalesid ristikäigul ka need, kes ei käinud seda kaasa, vaid palvetasid, kui nende majast mööda mindi. Lisaks olid paljude majade rõdud rahvast täis. Kõigi kohalike inimeste osalemine pidustustel tegi südame soojaks ja pani mõtlema, miks meil niimoodi ei saa.

Kuna üsna enne pidustusi oli 46. eluaastal ootamatult surnud Ellassona linna pea, olid üritused seekord tagasihoidlikumad. Laupäevase liturgia järel mindi linnaväljakule, kus peeti ka palveteenistus, mille järel võttis sõna sel aastal pidustustel osalenud **Kreeka president**

Ristikäik Jumalaema ikooniga.

Karolos Papoulias, kes kuulutati Ellassona linna aukodanikuks. Presidendist peetakse Kreekas väga lugu: kui ootasime kiriku ukse peal tema saabumist, hakkas rahvas plaksutama ammu enne, kui ta autotki nägime, avaldades sellega oma presidendile austust ja tänu.

Järgmisel päeval osalesime metropoliit Vassiliose kutsel liturgial, pärast peeti hingepalvevaralähkunud linnapeale. Seejärel oli peielaud, ja ma ei liialda öeldes, et kohal võis viibida üle 1000 inimese. Alguses pakuti kohvi ja küpsiseid, kuni metropoliit pidas söögipalve ning toodi lõunat kõigile, kes olid tulnud linnapead mälestama. Taas tegi südame soojaks, kuidas linnakodanikud oma meeri armastasid, sest mingeid ametlikke kutseid ei olnud, metropoliit ütles pärast teenistust lihtsalt, et nüüd on peielaud.

Meie abikaasaga olime delegaadid, aga koos meiega sõitsid Kreekasse ka Margus Lepvalts ja Margus Kivi, et tuua Thesalonikist ikoonimaju, millega Kreekas tähistatakse teedel mõnd püha kohta või kellegi hukkamispaika. Meil pannakse need pühakute haudadele Saatses, Valgas, ja Tartus, samuti EAÕK Kirikukeskusesse, Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna kiriku juurde ning Võru Suurkannataja Ekaterina kiriku juurde.

Liturgia.

Fotod: Margus Lepvalts

Külaskäigu ajal saime kokku paljude inimestega, kellega vestlesime ning tutvustasime ka Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikut. Vastuvõtt oli väga soe ning meid kutsuti tagasi. Ka metropoliit Vassilios suhtus meisse väga isalikult. Ma ütlesin, et tuleme sinna nagu koju, mille peale vastati, et neil on hea meel olla Eesti Kiriku „saatkonnaks”. Nimelt on meie pühade Nikolai ja Mihhaili säilmed nii Olümpose mäe kloostris kui ka Ellassona peakirikus. Kui 2005. aasta maikuus toimus Tartu Jumalaema Unumise kirikus pühakute säilmete avamine, viibisid samal ajal Eestis ka Ellassona metropoliit ning Olümpose kloostri arhimandriit Vassilios ning metropoliit Stefanus andis osa pühadest säilmetest nendega Ellassonasse kaasa. Nende säilmete kaudu ongi nad siis justkui meie saatkond, mis tekitas tunde, et oleme nagu kodus.

Oli väga suur au võtta osa niisugusest pühast. Meil oleks sealt palju õppida: kuidas suhtuda oma pühadesse ja neid tähistada, kuidas olla väärikas, kuidas võiks hingemaailm tegelikult olla seotud välismaailmaga jne. Mitte üle võtta, aga õppida on väga palju. Ja mitte ainult seda, kuidas teenistust pidada, aga just kõike ülejäänut, seda, et Kirik ei asu ainult oma müüride vahel, vaid tõesti oli näha, et Kirik elab ka väljaspool kirikut.

Foto: Margus Lepvalts

EAÕK LAIMJALA VASSILIUS SUURE KOGUDUS

Ülempreester Andreas Pöld

Aasta algab Laimjala kogudusele alati kohaliku templipühaga: 1. jaanuaril pühitseb õigeusu Kirik Issanda Jeesuse Kristuse ümberlõikamise ja Temale nimempanemise püha (Luuka 2:21) ning kirikuks Kapadookiamaa Kesarea peapiiskop Basilius Suure (+379) mälestust.

Püha Basiliuse kohta on tema kaasaegsed öelnud, et ta oli ja jääb kõikide kristlaste päästjaks aegade lõpuni. Ta töötas välja koos oma sõbra, kirikuksa Gregorius Jumalasõnaõpetajaga Kiriku vaimse alustala – kloostrikorra. See kord on tänapäevalgi aluseks mees-tele ja naistele, kelle kutsumus on end pühendada kloostrielule. Nende kahe mehe teeneks on ka vaimse elu juhiste „Filokalia” (kr k headusearmastus) kokupanemine, kus on kirjas vanimate (apostlite järglaste) Piibli tõlgendajate tarkus. Lisaks on märkimisväärne tema piiskopiaegne sotsiaaltöö Kirikus: vaeste toitmine, rändurite vastuvõtmine, noorte neidude eest hoolitsemine jms. Kes on ajalooga kursis, teab, mida need asjad tähendasid IV sajandi linnaelus. Püha Basiliuse teeneks on ka liturgia jumalateenistuse ühtlustamine ja palju muud, mis puudutas Kiriku vaimset elu. Tema seatud liturgiat peetakse tänase päevani, iga rahvas oma emakeeles. Kõigi nende teenete eest nimetatakse Basiliust Kirikus austavalt nimega Suur.

Laimjala kogudusest. 1840. aastatel siirdus õigeusku suurem osa kohaliku kihelkonna elanikest. 1848. aastal avati Laimjala (Kahtla) kogudus Tornimäe kogudusest eraldamise teel. Algul peeti jumalateenistusi üürihoonetes, hiljem kalmistu kabelis, mis 1912. aastal sisustati kirikuks. Praegune bütsantsi stiilis põllukividest krohvitud ristikuuline kumera kiivriga kuppelkirik valmis 1873. aastal preester Joann Panovi teenimise ajal ja pühitseti Basilius Suure auks. 1912. aastal ehitati stiilne 32 meetri kõrgune kellatorn ja pikendati kiriku läänetiiba, siis teenis kogudust kuulus Eesti kiriku- ja ühiskonnategelane Anton Laar. Praegu teenib kogudust alates 1947. aastast ülempreester Felix Kadarik, kes on ka ise pärit Kahtlast – tema isa Joann Kadarik oli kauaaegne Laimjala koguduse köster. Üldse on alates 1848. aastast teeninud kogudust 20 preestrit, lisaks diakonid ja köstrid.

Koguduses tegutsesid 1850. kuni 1918. aastani kihelkonnakool ning Mägi-Kund-

Laimjala Vassilius Suure kirik.

Foto: preester Andreas Pöld.

la, Pahavalla, Rida, Randvere, Asva, Kõiguste, Rõõsa ja Kahtla abikoolid.

Basilius (Vassilius) / Vassili (kr k *basileios* – kuninglik) – temast on tulnud sellised nimed nagu Vassel, Vassil, Vasso, Villu.

PEAINGLID MIIKAEL, KAABRIEL, RAAFAEL JA MUUD ILMIHUTA VÄED

(Mälestuspäev 8. november)

Jumal on valgus igavesest ajast alates, ainus tõeline igavene valgus, ainetu, ot-satu ja täiesti mõistetamatu. Ta puhkab oma ainulaadse loomuse kättesaamatus saladuses ja rõõmustab oma kolme isiku, Isa, Poja ja Püha Vaimu vahelises sõnulsetamatus armastuse ühenduses. Ta on hea, kõige headuse ja kõige armastuse algupära ja seetõttu ei tahtnud Ta püsida vaid oma sügavuse vaatlemises (*theoria*), vaid tahtis oma ülevoolavas headuses oma valgust teistega jagada ja tuua kõiksus olematusest olemisse.

Kui hea ja armastav Jumal tahtis luua maailma, mõtles Ta esiteks inglivägesid ja taevaid. Enne nähtava maailma loomist andis Jumal oma Sõna läbi olemise aine-tule ingliloomusele; Püha Vaimuga tegi Ta selle täiuslikult pühaks, et taeva ilmi-huta väed teeniksid Teda põledes aine-tu tule hõõgusest. Ingellikud olendid on niisiis Jumala auhiilgust peegeldavad teise astme valgused, kes Püha Vaimu armust saavad valgustatud esimesest ja alguseta valgusest ning jagada selle lõppematust.

Ingellikud olendid näevad Jumalat sel määral, kui suudavad Talle ligi pääseda ning saavad kogu oma elujõu, püsivuse ning kogu oma olemise Tema vaatamisest. Ingellikel olendeil pole ihulikke kirgesid, kuid ometigi pole nad osalised jumalikust muutumatusest, sest loomises olematusest olemisse tulles tegid inglid läbi olemusliku muutuse. Seepärast pole inglid kiusatustele kättesaamatud, kuigi nad pole kurja poole kalduvad. Et püsida heas ja kasvada jumalike saladuste nägemises, peavad inglid kasutama oma Jumalalt saadud täievolilist vabadust, et nad kurja võimusesse ei satuks ega võõranduks Jumalast pöördumatult. Nimelt pole nad võimelised kahetsema, kuna erinevalt inimestest pole neil keha.

Jumaliku olemuse sarnasust peegeldavate olenditena on pühadel ingellikel olenditel vaimulik loomus. Ilma ihu raskuseta on nad alati liikumises, vabad ja mõtlemisvõimelised. Loodud olenditena on inglid ajas ja ruumis piiratud ega ole ka päris täielikult ainetud. Inimestega võrreldes ei saa neid ainelisteks pidada, kuid täiesti ainetu on ainult Jumal. Nad ei saa olla samal ajal taevas ja maa peal, kuid nende kergus ja nobedus võimaldab neil vahemaid peaaegu silmapilkselt läbida.

Ingel on saadik, nagu juba sõna (hbr *mal'akh*, kr *angelos*) otsene tähenduski

viitab. Kui Jumal saadab taevast ingleid meie juurde sõnumitoojateks, võtavad nad vahel omale ihuliku kuju, et me neid näha võiksim. Nende tegemisi ei takista ukсед, seinad ega pitserid, sest nende ülev loomus on nii peen, et see liigub hõlpsalt läbi ainelistest takistustest. Nende võime mõista inimeste mõtteid ei tähenda, et nad oleksid kõiketeadvad, sest kui nad prohveti viisil kõnelevad, sünnib see armust ja Jumala seadmisel, aga mitte nende oma võimest.

Jumal lõi inglid oma teenijaiks ja Ta saadab neid maa eest hoolitsema. Inglid kaitsevad inimesi ja rahvaid. Iga kohalikku kogudust kaitseb tema oma ingel. Nad tegutsevad, et järgida seda juhust, mis on antud inimkonnale üleüldse ja igale üksikisikule eraldi. Jumal on asetanud iga inimese kõrvale kaitseingli, kes meid alati jälgib, kuid Jumala liigolekust siiski ei eraldu (Mt 18:10). Kaitseingel äratav meie südames häid püüdlusi, aitab meil võita hingevaenlase sepitsusi ning, kui oleme pattu langenud, süütab meis patukahetsuse tule.

Jumal üksi teab ingliloomuse laadi ja piire. Tema suhtes on see ühesugune, kuid meie suhtes vahelduv. Ingli hulk on inimestele teadmata. *Tuhat korda tuhat teenisid Teda, kümme tuhat korda kümme tuhat seisid Tema ees* (Tn 7:10). Ingleid võib siiski jagada üheksasse astmesse, mis jagunevad kolmeks triaadiks ehk kolmikuks.

Hierarhias kõige kõrgemal, ülemise triaadi tipus on seeravid, paljutiivalised olendid, kelle heebreakeelne nimetus tähendab põletavat. Nad on alati Jumala kohalolus ja Temaga vahetus ühenduses enne kõiki teisi inglite astmeid. Nad liiguvad igavesti ja kindlalt jumalike asjade ümber, mis annab neile võime tõsta alumisi astmeid Jumala poole, innustades neid heas oma puhastava ja valgustava hõõgusega.

Esimese triaadi teise astme moodustavad keerubid, paljusilmalised olendid (Hs 1:18; 10:12), kes on oma au poolest seeravitega võrdsed, kuid erinevad oma ülesannete ja tegevuse poolest. On seletatud, et nende nimi viitab nende Jumala tundmise täiusele. Paljusilmalisus kujutab nende võimet vaadata jumaliku valgust. Esimese triaadi kolmas aste on aujärjed, mille peal Jumal istub. Ka need ülevad ingellikud olendid on loodud Poja läbi ja Tema jaoks (Kl 1:16).

Teise triaadi moodustavad ingellikud olendid, keda tuntakse nimetustega valitsused (ülemused), väed ja meelevallad. Nende asend on madalam ja armastuse määr väiksem kui esimese, kuid suurem kui kolmanda triaadi ingellikel olenditel. Nad vahendavad Kõigekõrgema seadmisel ja tõstavad allpool olevaid ingelikke olendeid üha suuremale sarnasusele Jumalaga.

Taevalist hierarhiat lõpetav kolmas triaad koosneb algmistest (vürstiriikidest), peainglitest ja inglitest, kelle kau-du Jumal teeb meile teatavaks oma õig-lased otsused. Kuna inglid ja peainglid on loomisjärjekorras inimkonnale kõige lähemal, läkitab Jumal, kui tahab, just neid ihulikul kujul meie juurde.

Jumal kavandas inimese, et ta oleks selle hierarhia kümnendaks astmeks ning viiks loodu nõnda oma täiuseni. Kuid Tema loodud olendite täiuslik vabadus hakkas pöörduma Tema vastu. Esiteks toimus langemine inglite maailmas. Nähtamatu maailma loomisest alates rõõmutses kogu taevalise hierarhia lugematu hulk jumalikus valguses. Ingel-like olendite lõputu, harmooniline ring laulis – ning laulab ikka – võimsal häälel: *Püha, püha, püha on Issand Seebaot! Taevas ja maa on täis Tema au!* (Js 6:3).

Lucifer (nimi on ladina tõlge kreeka sõnast *heosphoros* (Js 14:12), mis tähendab koiduvalguse toojat), taevaline vaim-olend, kes oli au poolest kõige kõrgem ja Jumalale kõige lähemal ning oli Tema valguse kõikjaleulatuv hiilgus, läks saadud seisundist ülbeks ning tahtis saada Jumalaga täiesti võrdseks. Ta ütles iseen-das: *Ma tõusen taevaisse, ma tõstan oma aujärje kõrgemale Jumala tähtedest, ma tõusen kõrgemale kui pilved, ma teen ennast Kõigekõrgema sarnaseks* (Js 14:13-14). Lucifer ei olnud oma loomu poolest kuri, kuid oma ülbeksminiku tõttu otsustas ta tõsta mässu oma olemasolu andja vastu. Nii oli ta esimene, kes loobus heast ja valis kurja. Ta pöördus ära valgusest ja hakkas vajuma jumalatuse pimedusse. Vahetult pärast seda, kui ta Jumala vastu rääkima hakkas, paisati ta alla sügavikku, kuid minnes rebis ta taevad lõhki, viies endaga kaasa tohutu hulga ingleid igast astmest ja sai ise nende peameheks.

Peaingel Miikael, taevavägede ülem, sai see-eest veelgi tugevamaks oma alandlikkuse ja Jumala austamise pärast. Nähes hirmuäratavat tühimikku, mis oli inglivägede langemise järel taevasse jäänud, tõusis peaingel Miikael selle kohale ja julgustas inglivägesid, hüüdes: *Pangem tähele! Vaadakem ette, olgem hoolsad, valvakem! Meid on ülendatud Jumala ees seisma ja me oleme Tema kätetöö. Pidagem siiski meeles, et me oleme vaid teenijad. Katsugem end läbi, olles näinud, kuidas langesid need, kes tahtsid Jumalaga võrdväärseks saada. Need, kes olid koos meiega valgus, on nüüd muutunud pimeduseks.*

Selle inglikoorige kogu (*synaxis*) auks on novembrikuu 8. päevale seatud inglite üldmälestuspüha (samuti *synaxis* – tõlk). Peaingel Miikaeli poolt kokku kutsutuna kogunesid ingellikud olendid üksmeelselt, valvsatena ja ühtsust tundes. Ingli te püha kutsus inimesi üles ingellikule tähelepanelikkusele,

üksmeelsusele ja ühtsusele.

Miikaeli, Kaabrieli ja Raafaeli järel neljas peaingel on Uriel, kelle nimi tähendab Jumala tuld. Muud peainglid on Jeremiel ehk „Jumala kõrgus“, Salatiel ehk „Jumala palve“, Barakiel ehk „Jumala õnnistus“, Jegudiel ja Faltiel (või Psaltiel). Kopri pärimuses austatakse ka peaingleid Suraeli, Sakakaeli, Sataeli ja Ananaeli. Kõige rohkem inglite nimesid on eristatud etioopiakeelses kirjanduses.

Inglite ja inimeste langemine ei takistanud Jumalat, et saata inimloomus talle kuuluvale kõrgeimale kohale taevalise hierarhias. Kui inimene langes ja sattus surma võimusesse, laskus Jumal Sõna taevast alla, et tuua inimene surmavalla sügavustest üles. Kulgedes läbi kogu inglite hierarhia, alandus Issand kõige alumiseks, riisudes endalt jumaliku auhiilguse ning võttes endale maise ihu. Kuid oma ülestõusmise läbi tõstis Ta inimloomuse kõrgele, kõrgemalegi veel tema algsest seisundist, asetades selle Jumala paremale käele, kõrgemale kui keerubid ja seeravid.

Peaingel Miikael

Peaingel Miikael, ilmihuta taevavägede hiilgav ja valgustunud ülem, esineb Pühakirjas mitmeid kordi kui Jumala saadik, kes teostab inimeste hulgas Tema kohtuotsuseid. Miikaeli nimi tuleb heebreakeelsest ja tähendab: „Kes on nagu Jumal?“ Miikael tegutses eeskätt juudarahva seas. Kiriku pärimuse järgi ilmus Miikael esiteks esiisa Aabrahamile ja veidi hiljem kõrbes tema ümmardajale Haagarile, et Ismaeli sünnist teada anda. Miikael saadeti päästma Lotti Soodomast, mille Issand oli otsustanud hävitada. Miikaeli vaheleastumine hoidis Aabrahami ohverdamast oma poega Iisakit, kui Jumal Aabrahami kuulekuse proovile pani. Hiljem ilmus Miikael Rebekale, et teda hoiatada Eesavi tapahimuliste kavatsuste eest oma venna Jaakobi suhtes (1Ms 12, 16, 19 ja 22 ning 27, 42).

Peaingel Miikael käis Iisraeli rahva ees, kui nad lahkusid Egiptusest, ning juhtis neid pilvena päeval ja tulesambana öösel. Teda saadeti ka tõerääkija Bileami eel Moabi kuninga Balaki juurde, kui Bileami oli palutud Iisraeli rahvast needa. Mõök käes, seisis ta Bileami eeslil tee peal ees. Kui Joosua oli Jeeriko müüride all ootamas Jumalalt märki, et linn vallutada, ilmus talle Miikael, mõök käes, teatades, et ta on Issanda väehulkade ülem ning käskis Joosuat kingi jalast võttes seda kohta austada, sest see paik oli püha. Kohtumõistjate ajal tuli Miikael lohutama Gideoni ning läkitas ta Iisraeli meedlaste rõhumise alt päästma (2Ms 13:21; 4Ms 22: 22; Jo 5:13-15; Km 6:11).

Kui Taavet toimis Jumala tahte vastaselt, korraldades rahvaloenduse, läkitas Issand Miikaeli oma viha vahendajaks. Peaingel lõi ühe päevaga maha 70 000 meest ning oleks olnud valmis hävitama kogu Jeruusalemma, kui Issand poleks Taaveti patukahetsusest liigutuna tema kätt peatanud ja käskinud tal oma mõök tuppe tagasi panna. Miikael ilmus palju kordi prohvet Eelijale teda kas lohutama või saatma mõnda ülesannet täitma. Kuningas Sanheribi kallaleringi ajal lõi Miikael ühe ööga 185 000 assüürlast nende oma leeris maha (1Aj 21; 1Kn 19:5; 2Kn 1:15; 2Kn 19:35).

Kristust ette tähendades astus peaingel Miikael taevast alla ning asus kolme noormehe juurde tulisesse ahju, lauldes ühes nendega Issandale ülistust. Ta sulges ka lõvide suud koepas, kuhu prohvet Taaniel oli visatud (Tn 3; 6:23).

Kristuse tulemise ja taevasseminemise järel muutusid püha peaingel Miikaeli ilmutused isegi arvukamaks kui varem. Tema oli see Issanda ingel, kes vabastas apostlid vanglast ja käskis neil minna templisse uue elu sõna kuulutama. Ta saadeti apostel Filippuse juurde, et käskida tal minna Jeruusalemmast Gaza poole. Miikael ilmus sadakonnaülem Korneeliusele, käskides tal Joppesse apostel Peetruse järele läkitada. Ja hiljem tuli Miikael vanglasse Peetruse juurde, tegi lahti ta ahelad ning viis ta linna läbi raudvärava, mis nende ees iseenestest avanes. Miikael lõi ka kuningas Heroodest, sest too arvas, et on Jumalaga võrdne (Ap 5:19-20; 8:26; 10:3-6; 12:7-11; 12:23). Ta ilmus apostel Peetrusele, et teda tema kannatustes lohutada.

Peaingel Miikael tõlgendas pühale apostel Johannesele Jumala saladusi, kui ta oma lõpuaega puudutavat ilmutust nägi. Lõpuks kohtab Miikael viimases lahingus Antikristust ja Kuradit ning heidab nad igaveseks alla põrgusse. Viimses kohtus hoiab Miikael käes kaalu, millega kaalutakse inimeste teod.

Peaingel Miikaeli tuntakse ka paljude haigete tervendajana ning tema sooritatud imetegude hulk on lõputu. Näiteks aastal 495 ilmus ta Lõuna-Itaalias Monte Garganol ühtedele karjastele, millest sai alguse iga-aastane palverännak Sant'Angelo külla. Iseäranis kuulus on peaingel Miikaeli Früügas tehtud ime (mälestuspäev 6. septembril). Konstantinoopolis ilmus peaingel Miikael IX sajandi keskel ühel ööl munk Markianusele, kes tema ikooni ees palvetas; Miikael võttis ikoonilambist õli ja võidis Markianust, parandades ta haigusest. Mõnede pühadele, nagu Wilfridile Britannias (mälestuspäev 12. oktoober), on ta ilmunud nende surma eel. Peaingel Miikaeli auks on nimetatud suur hulk kirikuid ja allikaid niidaski ka läänes. Ainuüksi Inglismaal pühendati keskajal temale 686 kirikut.

(Järgneb)

Tõlge soome keelest:
Raul Rafael Keskküla
(Synaksarion. Pyhien elämäkertoja. Marraskuu. Toimittanut munkki Serafim. Ortodoksisen Kirjallisuuden Julkaisuneuvosto, Jyväskylä 2004.)

Alkis Kepolas.

BÜTSANTSI TRADITSIOON LUBJAS JA AKRÜÜLIS

Intervjuu Alkis Kepolasega

Augusti lõpul viis EAÕK Kirikukeskuses juba kolmandat aastat läbi ikoonimaalikursused Küprose ikoonimaalija Alkis Kepolas, kes lisaks õpetamisele on nende kolme külaskäigu ajal loonud ka Kirikukeskuse seinu katvad freskod.

Kuidas teist sai ikoonimaalija, kus te seda õppisite ning millist koolkonda esindate?

Ikoonimaalijana olen makedoonia kooli esindaja, n-ö kloostri kallakuga. Alates neljateistkümnendast eluaastast õppisin kaks aastat munk Kallinikos Stavrovouniotise juures, siis läksin sõjaväkke ning pärast seda Kreekasse, kus õppisin ühe aasta Ateenas. Hiljem jätkasin õpinguid ühe meistri juures, kus ka töötasin, ning seejärel tulin tagasi Küprosele, kus rajasin koos oma venna Georgega ikoonimaali- ja mosaiigitöökoja. Kõigis neis koolides, kus olen käinud, õpetati makedoonia koolkonda.

Kuidas on teie maalimist mõjutanud Photios Kontoglou õpetus?

Photios Kontoglou oli see, kes taaselustas bütsantsi ikoonimaalimise traditsiooni, kuna nii Türgi riigi kui ka hilisemate Itaalia valitsemisperioodide ajal oli ikoonimaalimine kas praktiliselt üldse lõppenud või kasutati mujalt tulnud meistreid ja nende tehnikaid. Kontoglou taastas n-ö Türgi riigi eelse bütsantsi ikoonimaalimistehnika, mida viljeldi veel ka Athosel makedoonia koolkonna raames. Ta õpetas seda oma õpilastele, kes kandsid tehnikat edasi ning nii sai mõjutusi minugi õpetaja ja tema kaudu ka mina. Kontoglou ei toonud seda stiili tagasi mitte lihtsalt bütsantsi ikoone ko-

peerides, vaid taaselustades vana traditsiooni, kuid kaasaegsemal moel.

Kui paljudes kirikutes olete maalunud?

Kõigepealt tuleb täpsustada, et ma ei maali üksi, vaid koos vennaga ja meil kummalgi on lisaks ka abiline ning teatud tööde puhul kaasame veel mõned meistrid. Sellise töökojana oleme maalunud üle kahekümne kiriku, peamiselt Küprosel – nii küldes, kloostrites kui ka linnades –, kuid näiteks ka Soomes Kajaani kirikus.

Kuidas te sattusite maalima Kajaani?

Sellel on kaks põhjust. Esiteks elas ja töötas Soomes jaapanlasest ikoonimaalija Petros Sasaki, kes jäi raskelt haigeks, kuid enne surma soovis, et tema pooleliijäänud töid kirikus leitaks jätkama mõni Küprose ikoonimaalija, kellega tema enda stiil kattus ning siis ei tekiks suurt erinevust. Kuna Kajaanis elab ka üks küproslane perega, tuli tema juhatusel koguduse vaimulik koos komiteega Küprosele ja eri maalijate hulgast valiti välja meie töökoda.

Kuidas tekkis side Eestiga?

Kui metropoliit Stefanus, kes on teatavasti samuti Küprose juurtega, oli veel arhimandriit Nizzas, tellis tema onu meilt ühe ikooni ning kinkis selle talle. Võimalik, et ta oli siis meie kohta rohkemgi kuulnud, igal juhul käis metropoliit Soomes ja soovis meiega kohtuda, kui Kajaanis kirikut maalisi-me. Niimoodi ma siia sattusingi.

Ikoonimaalitund.

Alkis Kepolas tütreaga.

Kas olete siinsetega sarnaseid ikoonimaalikursuseid pidanud ka Küprosel või Soomes?

Kui me 1980. aastate alguses avasime oma töökoja, toimusid meil esimesel kolmel aastal regulaarsed ikoonimaalimistunnid ja mõnestki tollasest õpilasest on saanud nüüdseks ikoonimaalija, ka meie abilised on sealt pärit. Praegu me enam organiseeritult tunde ei anna, kui aga keegi tunneb huvi ja tahab õpida, siis oma töökojas oleme ikka õpetanud. Küll aga annab üks teine ikoonimaalija Levkosias ikoonimaalimistunde ja tema töökojas õpetab ka minu vend mosaiiki.

Kas ikoonimaalikursustel peaksid olema koos nii tehnika õpetamine kui ka sellega seonduvad teoloogilised loengud?

Sõltuvalt kursuste pikkusest õpetatakse kas esimesed 10 või 20 tundi ikkagi ikoonimaalimistehnikat ehk siis seda, kuidas üht ikooni teise pealt maha joonistada, kuidas kujutada nägu või maalida pühakut. Kui õpilane tahab saada päris ikoonimaalijaks, siis peaks ta rikkastama nii oma tehnikat kui ka viima ennast kurssi ikooni teoloogilise sõnumiga, et ta hiljem, kui hakkab ikoonile sisse tooma lisadetaile või tegema midagi omamoodi, ei läheks sellest mööda. Ja et ta muidugi ka kopeerides teaks, milline on üldse õige ikoon, mida maha joonistada.

Millised on tähtsamad inimlikud omadused, mis ikoonimaalijal peaksid kindlasti olema?

Kõigepealt peaks ikoonimaalija olema loomulikult kristlane ja Kirikule lähedalseisev inimene, sest vaevalt näiteks moslem sellega eriti hästi hakkama saaks. Teiseks peaks ta olema rahulik

ja kannatlik inimene, kuigi kristlasele peaksid need omadused olema enesestmõistetavad. Ja mõistagi tuleb olla õpimisvõimeline, sest kui see, mida täna õpid, on homme juba meelest läinud, pole õpingutest kuigi palju abi. Eks vajalikke omadusi on veel mitmeid ja kui inimesel on kunstiannet, saab ta välja arendada omaenda nüansse ja anda edasi oma nägemuse ikoonist, kuid need, mida nimetasin, on põhiomadused.

Kursustele tuleb kokku erinevaid inimesi ja kõigil ei ole ühesugust kunstiannet ja ettevalmistust. Olen kuulnud, et mõned meistrid saavad õpilase kõigepealt tavalisele kunsti algkursusele maastikumaali jms õppima ja alles pärast seda hakkavad ikoonimaali õpetama...

Eks iga õpetaja kasutab oma meetodeid ja ma ei tea täpselt, millised need kellelgi on. On oluline, et bütsantsi ikoonimaal, nii nagu Kontoglou õpetab, on ennekõike ikkagi kiriklik kunst, kuid maali õppimisest tavalises kunstikoolis või ülikoolis on loomulikult palju kasu, sest ikoonimaalimine on ju kunsti üks vorm. Sageli juhtub ka nii, et inimesed, kes on lõpetanud kunstiülikooli, olgu see Kreekas, Küprosel või välismaal, on alles siis avastanud enda jaoks ikoonimaali ning arenenud edasi, hakates viljelema bütsantsi kiriklikku kunsti. Eelnevast maalimisoskusest on aga alati abi.

Ajaloost on teada, et ikoone on maalitud ennekõike kloostrites ja mingitel aegadel oli ilmikutel isegi keelatud sellega tegelda. Kas ka praegu on nõnda, et kloostrites käib tõsisem töö kui ilmikute seas?

Ma ei oska täpselt öelda, kus ja kui palju on ikoonimaalimist keelatud. Kreekas ja Küprosel tegid seda enamasti türk-

lased, Küprosel hiljem ka inglased. See ei puudutanud ainult ikoone, vaid ka mitmeid muid valdkondi. Kui näiteks inimene haris põldu, pidi ta teatud osa saagist andma igal aastal türklastele andamiseks, kloostrid aga ei maksustatud ning kui põld kuulus kloostrile, ei pidanud ka selle põllu pealt maksma. Selle tõttu anti väga palju põlde ja varasid kirikule ja pärast omaniku surma jäidki need kloostrile. Niikaua kui omanik elas, haris ta seda põldu edasi. Kloostrid said jõudu juurde, kasvasid nii majanduslikus mõttes kui ka kõiges muus, ja kuna sinna ehitati kirikuid, oli kirikuis vaja ka maalida ja seda tehti oma jõududega. Teine põhjus on rahva uskumus, et mungad, kes on pühendanud oma elu Kristusele ja palvetavad väga palju, on vähem patused kui ilmalikud inimesed ja nende loodud ikoon võib palju tõenäolisemalt imet teha, olles Jumalale n-ö natuke lähemal. Ka selle tõttu telliti palju ikoone kloostritelt ja vähem ilmitelt. See tendents jätkub tänapäevalgi ja nii Küprosel kui ka Athosel on näiteks palju munki, kes tegelevad ikoonimaalimisega.

Tänapäeval on ikoonimaal läinud moodi ka paljudes sellistes riikides, mis ei ole traditsioonilised õigeusumaad, ikoonimaalikursusi tehakse nii Soomes, Hollandis kui ka näiteks Prantsusmaal ning igas piirkonnas kujuneb ikoonil mingi oma nägu. Kas tunnete ikooni vaadates ära, et see ei ole maalitud Kreekas, vaid näiteks Prantsusmaal, Hollandis, Soomes või Eestis?

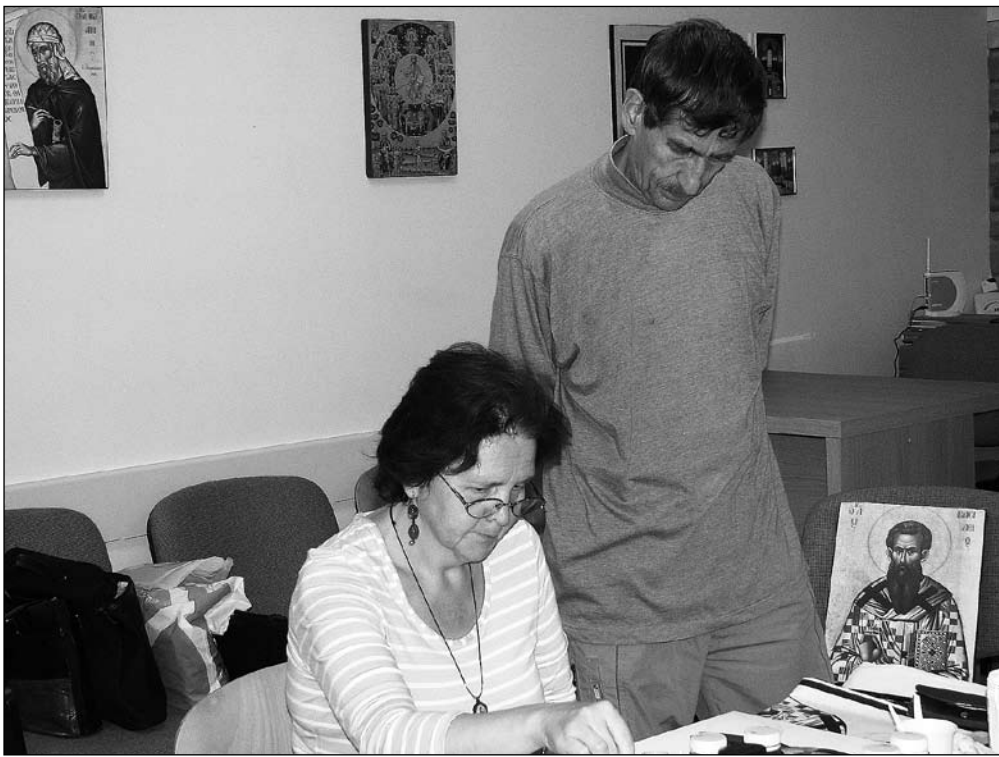
Kui ma olen mingis riigis maalitavaid ikoone näinud, siis jäävad selle elemendid mulle loomulikult meelde ja nähes veel kord mõnda sealtkandist pärit ikooni, tunnen ma selle võimaliku päritolu ära. Iga ikoonimaalija või ka ikoonimaali uuriv kunstiajaloolane suudab ära

tunda, et näiteks kümme ikooni on tehtud ühe kunstilise lahendusega, teised kümme teisega ning need grupid on omavahel eristatavad. Isegi kui ta ei tarvitse alati päritolumaad teada, on sellised rühmad võimalik alati ära tunda.

Samuti mängivad ka maalimisviis ja materjal väga olulist rolli, näiteks Soomes maalitakse laua peal, samal ajal kui Kreekas tehakse seda kolmjala peal. Samuti kasutatakse Soomes veepõhiseid värve, millega ei saa teha paksu, täidlast joont – ka seda on võimalik kohe märgata. Samuti kuldleht – Kreekas praktiliselt ei tehti ikooni, millel ei ole kas kullast tausta või kullast pühaku oreooli, Soomes aga kasutatakse väga tihti ainult värvi, kulda palju vähem, olgu siis majanduslikel põhjustel või ei saa kunstnikud seda lihtsalt nii kergesti kätte, kuna seda peab eraldi Helsingist tellima. Materjalid ja nende käsitlemise viis näitab samuti, kust võib üks või teine ikoon pärit olla.

Räägime veel tehnikatest. Meie kasutame siin traditsioonilist munatemperat, teie aga seina peal akrüüli. Seinte peal on võimalik kasutada aga ka freskotehnikat, mis on aeganõudvam. Kas olete seda ka ise teinud?

Kui me räägime puust ikoonidest, siis munatemperat kasutades paneme puu peale riidetüki ja keerame serva üle ning liimime seejärel loomseid aineid sisaldava liimiga. Seda põhjusel, et uss, kes hakkab hiljem puud sööma, ei söö loomset liimi ja seega jääb ikoon terveks. Kui me aga kasutame loomse põhjaga liimi, peab ka kõik muu olema samast klassist, loomsele liimile ei saa akrüülvärvi peale panna, sest need omavahel lihtsalt ei klapi ega ühendu. Seetõttu teeme analoogilise liimiga ka pahtli, millega me riide pealt ära pahteldame ja et värv püsiks omakorda pahtli

Sirje Säär ja Holger Oidjärv.

Alkis Kepolas ja Tiina Veisserik.

Alkis Kepolase tütar Evanthis.

peal, paneme sinna muna, mis seob selle kõik ühtseks kokku.

Praegu on kasutusel ka tehnikad, kus puu peale kinnitatakse riidetükk samuti akrüüllimiga ja siis on vastavalt nii pahl kui ka värvid akrüülipõhised. Kui aga restauraatorid võtavad vanadel ikoonidel, millel puu on kannatada saanud, riide ettevaatlikult lahti ja panevad uue puidu, siis selle puhul ei saa nii teha, sest kahjur sööb ka akrüüllimmi. Üksnes nn nahaliim, luuliim või kalaliim peatab kahjuri, muu teda kinni ei hoia.

Pealiskaudsel vaatamisel võivad mõlemad tehnikad ikooni peal samasugused paista, kuid vastupidavuselt on nad ikkagi täiesti erinevad. Akrüültehnikas ikoon peab vastu võib-olla 100, võib-olla 200 aastat, ikoonimaalis peetakse seda aga lühikeseks ajaks, sest meil on ka 1000-aastaseid ikoone, traditsioonilises tehnikas tehtud ikoon peab tunduvalt kauem vastu.

Kui kirikuid ehitati, seda nii enne Türgi aega, Türgi ajal kui ka hiljem, nähti ehituse eelarves ette nii kirikuhoone ehitamine, ikonostaas kui ka seinte maalimine. Kui ei soovitud seinu maali- da või polnud selleks raha, kaeti seinad krohviga. Kui nüüd teha aga fresko, siis, nagu sõna tähendus juba isegi ütleb, peab see olema värske, see tähendab, et krohvi peab tegema vahetult enne ikoonimaalimist ja värsketele pinnale maalima. Kui tänapäeval tahetakse freskosid, tuleb kogu vana krohv maha kraapida ja uus teha, mis tähendab seda, et kirik tuleks sulgeda kuudeks. Niisugune on selle tehnika eripära.

Nii majanduslikel kui ka tehnilistel põhjustel tehaksegi tänapäeval fresko- maalingut vähem, Kontoglou ise kasutab seda küll päris mitmes kirikus, kuid tema õpilased aina harvemini.

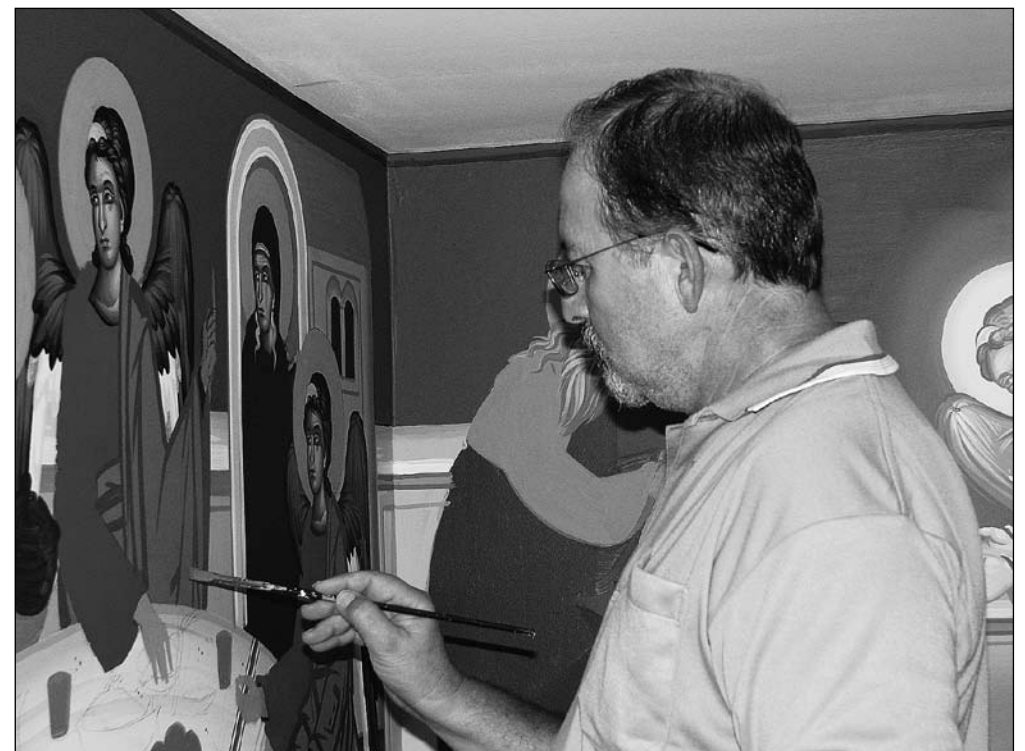
Krohvi koosneb lubjast ja liivast, tihti

kasutatakse liiva asemel marmoripulbrit, aga tänapäeval on raske leida puhast lubja, ehitusmaterjalide poed seda tihtipeale ei müü. Vanasti oli paljudel ikoonimaalijatel kas oma kaupmees, kes tõi neile puhast lubja, või oli neil lausa koostöö mõningate lubja valmistavate töökodadega. Nagu me teame, lubja põletatakse ja hiljem valatakse vee sisse, põletamisel ja vees lenduvad hapnik ja mitmed muud elemendid ja sellest muutub lubi pehmeks. Seejärel segatakse mass liivaga, kantakse seinale ja maalitakse krohv üle. Pehmeks läinud lubi hakkab seinale peal jälle õhust neidsamu aineid endasse võtma ja tõmbub kokku ning kivistub. Sisuliselt ongi fresko kivitükk, mis on imenud värvi endasse.

Põhjus, miks neil on selline hinnavahe ja miks freskot tehakse vähem, seisnebki just sellesamas lubjas, mida tänapäeval enam poodidest nii kergesti ei saa. Ikoonimaalimiseks vajatav lubi peab olema sajaprotsendiliselt puhas, ehitusel nii puhast lubja ei kasutata. Ikoonimaalijad käivad lubja lubjapõletamiskohtades ise hankimas ja see ongi lõõnud hinnad üles. Seetõttu loobutakse tihti lubjast ja kasutatakse akrüülvärve, mida saab igast poest kätte ja millega on palju lihtsam töötada, kuigi eluiga on tunduvalt lühem. Olgu maalingsid akrüüli- või lubjapõhine, palju sõltub ka sellest, kas ja kuidas seda hooldatakse. Ka lubjakrohv praguneb, läheb niiskusega hallitama, võib lahti tulla või pudeneda. Kui kirik on niiskuse eest kaitstud, püsib akrüül 200 aastat, kui me teda aga hiljem puhastame ja nõuetekohaselt säilitame, võib ta veel teisedki 200 vastu pidada. Lubjapõhine maalingsid võib aga kesta kogu 1000 aastat.

Aitäh vestluse eest! Küsin lõpetuseks, kas teie väikesest tütrest saab samuti ikoonimaalija?

Kes teab?

Alkis Kepolas.

Fotod: Inga Heamägi ja Madis Kolk

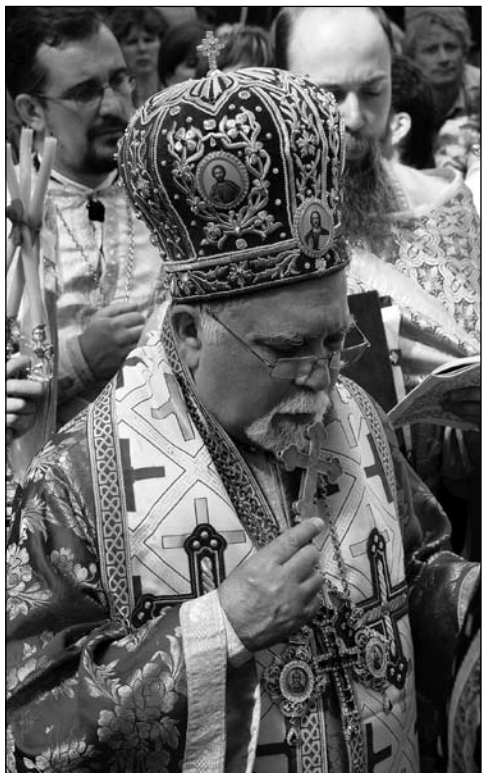

Foto: Margus Lepvalts

КОНСТАНТИНОПОЛЬ – НОВЫЙ РИМ И ВСЕЛЕНСКИЙ ПАТРИАРХАТ

выглядит не так, как время этого мира, в котором на каждое столетие воздействует относительность и временность, пока все искажает суровая действительность человеческого падения и греха.

Такие заявления, будто бы может существовать и третий Рим (как будто сначала был первый, а затем второй), были лишь частью тщеславных концепций, которые ничего общего не имеют с Христовой Церковью. Христианский апокалипсис ничего такого не знает, основное его содержание – это конец этого мира и наступление Царствия Небесного.*

Несмотря на пролитую кровь многих мучеников и достойную службу на попрание объединения христианского мира и хранения христианства, старый Рим однажды по своей воле остался вне православия. Но по своей безграничной мудрости Господь устроил так, что православным остался лишь новый Рим, который помогает сохранять церковное единство православного мира, не имеющего земной верховной власти.

Этим сказано главное.

Ни современные обстоятельства, ни численное преимущество, ни культурное наследие, ни национальные интересы, ни какая другая причина, рожденная искушениями этого мира, не может заставить изменить жизнь Церкви и церковное устройство.

Покуда Церковь есть тело Христово, покуда «Иисус Христос вчера и сегодня и во веки Тот же» (Евр. 13, 8), покуда в этом теле «Бог один и тот же, производящий все во всех», «разделяя каждому особо» (1 Кор. 12, 6–11), нет никакой существенной разницы между Церковью первых веков и современной Церковью: Христос, Глава Церкви, всегда Тот же, как ясно говорит апостол Павел.

И святые каноны, устанавливающие роль и место Константинополя в православном мире, все еще действуют, их нельзя изменить просто по везению времени или исходя из потребностей какого-либо момента. Они отражают непрерывное Предание преемственной Церкви, созданной по образу таинства Святой Троицы, и стремящейся в единственной Истине к совершенству нашей жизни во Христе.

Потому, пока Константинопольская Церковь преданно исповедует истину, никакая причина не может позволить какой-либо другой поместной Церкви претендовать на ее место и ставить под сомнение те обязанности, права и почести, которые ей принадлежат. Всякий раз, когда согрешают против этого, Константинопольский патриарх должен подтверждать свое место и роль в православном сообществе, предстоятелем которого он является по своему положению Вселенского патриарха.**

Необходимо добавить, что каноническое предание не предполагает иной возможности, кроме этого строгого экклезиологического устройства, даже если сейчас его постоянно осмеивают, и Константинопольский патриарх по своему статусу должен сохранять и блюсти его, заботиться о его поддержании.

«Вселенский патриарх – лишь первый среди равных епископов Православной Церкви, у него нет такого права правления, как у главы Римско-Католической Церкви. В число его обязанностей входит прежде всего согласование и выражение единства поместных Церквей. У него есть также некоторые духовные привилегии и право назначать местоблюстителя главы Церкви в случае, когда у какой-либо поместной Церкви нет возможности изби-

рать или созидать собственные церковные структуры вследствие гонений, отсутствия подходящих людей или других причин». (Патриарх Варфоломей, журнал „Plerophoria“, Афины, май–август 1999.)

По поводу последнего замечания можно привести два недавних и конкретных примера: Албанская и (уж не обесудьте!) Эстонская Церковь.

Оливье Клеман пишет, что существует таинство Константинополя. С благоговением и верою преклоняюсь перед этим и в заключение приведу цитату из Откровения Иоанна Богослова: «Знаю твои дела и любовь, и служение, и веру, и терпение твое» (Откр. 2, 19).

✙ СТЕФАН,
Митрополит Таллинский
и всея Эстонии

«Константинополь – таинство», пишет Оливье Клеман в книге, описывающей беседы с патриархом Афинагором. «Император Константин хотел основать не второй, а новый Рим. Он хотел видеть Рим, который принял христианство и в то же время сохранил греко-латинскую культуру... Этот город должен быть расположен недалеко от греческих источников, быть лучше, чем латинский Рим, бывший западным центром». Потому Константинополь стал плодотворной матерью. И его власть основывалась на святых канонах вселенских соборов и была ими закреплена. (3 канон II Вселенского собора, 28 канон IV собора и 36 канон Трулльского собора)

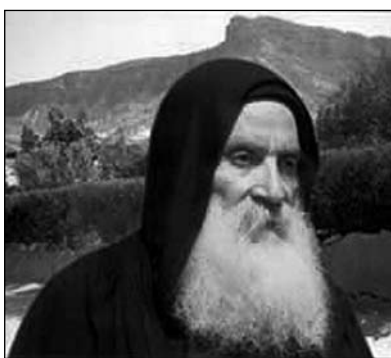
«Вообще говоря, он выражает единство поместных Церквей. В общении с ним это единство становится явным в теле Православной Церкви – единой, соборной и апостольской Церкви, чьей главой является не Кто иной, как Христос, и в Нем, в единственной Главе Церкви, совершенно заключена вся вера» (Послание патриарха Афинагора на Торжество православия в 1950 г.).

Этот Новый Рим первым выступил против великих лжеучений. Во все времена он сохранял и оберегал истинную веру, он и до сегодняшнего дня хранитель истины и церковного порядка (taxis) в православном мире.

Новый, но не второй Рим! Время Христовой Церкви

* Тема Третьего Рима возникла в XVI веке, в связи с ожиданием последних дней после падения Константинополя, и безоговорочно осуждена на Московском соборе 1666–1667 гг.

** Константинопольский патриарх впервые получил церковный титул «Вселенского патриарха» в VI веке. «Основанием чего является то, что Константинополь использует прямую духовную и административную власть во всех церковных областях (регионах)» своей церковной территории, определенной исторически и канонически. Православные хорошо знают, что это не какая-то всемирная юрисдикция, как на Западе обычно понимают канонический титул «вселенский» (Василий Ставридис и Григорий Папатомас, статья «Константинопольский патриархат» в журнале „Istina“, Париж, 1995/4, с. 357, 370–375).

стоившие обязанности. Затем они становятся небрежны, думают об отступлении и, наконец, начинают уклоняться от возложенных на них обязательств и совершенно отказываются от них. Потому что без Христа невозможно служить ближним плодотворно и действенно, а соединиться со Христом можно только в молитве.

Эгоизм в молитве вредит ей

Молитва становится действительно чистой, когда мы совершенно забываем о себе, это значит, что мы решительно отбрасываем свои интересы и предпочитаем заниматься лишь потребностями других, их заботами и их спасением. Совершенная чистота молитвы находится в прямой зависимости от совершенной любви. Так, любовь настоящая только тогда, когда она действует не в своих интересах: «не ищет своего» (1 Кор. 13, 5). Заинтересованность в себе и своих потребностях – как в духовном, так и в материальном плане – ведет к несовершенной любви, а, следовательно, и несовершенной молитве. Причина этого – в недостаточности наших знаний о Христе и о единении с Ним. Христос сказал: «Не ищу Моей воли» (Ин. 5, 30). «Нет больше той любви, как если кто положит душу свою за друзей своих» (Ин. 15, 13). «Любящий душу свою погубит ее» (Ин. 12, 25). «Любите врагов ваших, благословляйте проклинающих вас» (Мф. 5, 44).

Забывать о себе в молитве значит становиться посланником Христа

Для того, чтобы забыть о себе, необходимо свободное волевое усилие. Но если мы останемся верны себе пред Богом, Он Сам примирит нас. Так само собой случается, что «не о себе только каждый заботься, но каждый и о других» (Фил. 2, 4).

Когда мы во время молитвы решительно отбрасываем собственные интересы и находим удовлетворение лишь в молении за других и самопожертвовании, Бог Сам берет нас под свою защиту на всю жизнь, как в материальном, так и в духовном плане, до мельчайших деталей. Иначе говоря, в то время как мы занимаемся другими, Бог занимается нами, и если мы в молитве ограничиваемся интересами других людей, то Бог, не спрашивая ни о чем, удовлетворяет все наши потребности. Таким образом, через молитву, и осуществляется воля Божия о спасении человека. Об этом Он так говорит своим ученикам: «Итак идите, научите все народы» (Мф. 28, 19).

Богу достаточно, чтобы человек открыл Ему свое сердце – и тогда ему ничего уже не нужно просить

МОЛИТВА ЗА ДРУГИХ

О. Матфей Убогий (Матта эль-Мескин)

Молитва – источник силы для других

Когда во время молитвы мы испытываем радость от единения со Христом, когда мы признаны достойными нести свой крест, это не означает, что молитва достигла своей цели. Напротив, это для нас является приглашением полностью отдаться таинству молитвы, превосходящему человеческое разумение: мы обнаруживаем, что наши молитвы становятся для других источником духовных сил.

Тот, кому Христос доверяет сердечные тайны и задачу по спасению грешников, получает от Него силы завершить начатое и жить в любви. Тот, кто любит грешников так же, как Христос, кто сочувствует убогим и болящим и кто готов пожертвовать собой за них, тот достоин молиться за них, исцелять, утешать и поддерживать.

Когда молитва в усердном послушании Святому Духу возрастает до Божественной любви и начинает расцветать в единении со Христом, она становится мощной и действенной, и таким образом становится для других источником духовной поддержки и утешения. Силой молитвы можно даже получить для других прощение грехов. Так как человек, соединяющийся в молитве со Христом, может вместить в себя чужой грех. Он готов принять на себя чужие грехи и понести вместо них наказание. Получив силу вмещать в себя чужие грехи и в соединении со Христом, человек может даже просить оставления грехов других и получать его.

И таким образом молитва начинает играть самую главную роль в спасении других, в оставлении их грехов и изъявлении Божией милости тем, кто по равнодушию или неведению отдался от Бога. Таким образом молитва становится сильной поддержкой, таинственной силой, несущей людям Божественное слово, подготавливающей сердца к получению прощения и спасения.

Один человек, тайно молясь со рвением в своей комнате, благодаря единению со Христом, может принести спасение тысячам.

Бог использует наши молитвы для спасения других

Будем знать, что Господь, призывая нас к молитве, не рассматривает ее лишь как средство нашего спасения, но желает использовать наши молитвы во спасение других. Также в глазах Бога молитва – одно из самых главных и ценных деяний. Человек, который прилагает усилия в своей молитвенной жизни и чей дух возрастает в самоотречении и следовании воле Божией, становится «добрым воином Иисуса Христа» (2 Тим 2, 3). Господь призывает его самого каждый день тщательно блюсти себя и упражняться в заступничестве за других, пока он не будет услышан. Вскоре он получает от Господа силу спасти много людей, отвратить их от дороги к смерти и направить в объятия Бога.

Успехи в молитвенной жизни выражаются в сердечной близости и любви к Богу. Эта сердечная близость, с одной стороны, прямое следствие удовлетворения, которое Бог по своей милости испытывает по отношению к нам, несмотря на наши слабости. С другой же стороны, это широта нашего человеческого кругозора. Это острота чувств, которую мы используем в бесконечном труде на благо ближних, наша духовная ответственность за грешников и за тех, чья вера или милость угасают, в труде на благо тех, кто страдает, кто угнетен, но и на благо тех, кто сам грешит, но проповедует слово Божие.

Цель усердной молитвы, достигшей определенных высот и стремящейся к еще большему совершенству, это излияние слез за других. Наш прогресс в молитвенной жизни связан с пользой для более слабых братьев, не умеющих просить. «Молитесь друг за друга, чтобы исцелиться» (Иак. 5, 16). И если апостол Иаков призывает нас просить старейшин общин (священников) молиться у постели больных, пока они не будут исцелены, то лишь потому, что священник должен больше других преуспевать в молитве. Он должен был получить больше

даров и, будучи избранным, посвятить себя молитве за других.

Мы не можем устремляться к совершенной молитве, обрести настоящее чувство уверенности в Боге и слезный дар без того, чтобы в нас не возрастало сочувствие к страждущим и поругаемым: «Помните узников, как бы и вы с ними были в узах, и страждущих, как и сами находитесь в теле» (Евр. 13, 3). Другими словами, чем больше мы знаем о тяготах других и чем больше мы хотим помочь им нести эти тяготы, тем прочнее становится наша связь с Богом, который всегда в центре молитвы.

Наше соединение со Христом и страданиями людей

Соединение с болью страждущих, больных или опороченных и наша способность нести их тяготы происходят не только от человеческой жалости, мимолежного сострадания, желания выглядеть хорошим в глазах других людей или заслужить похвалу. Ибо такое сочувствие обречено на скорое угасание и, в конце концов, на исчезновение. Но с помощью усердной, чистой и искренней молитвы мы можем почувствовать, что Божий дар делает нас лучше. Но для еще большего преуспевания Он устраивает так, что мы не можем больше без них жить и не находим покоя ни в чем, кроме как в разделении их боли и их страданий. Секрет подобного милосердия кроется в нашем единении со Христом, когда мы получаем частицу Его сущности и божественных свойств, «потому что Бог производит в вас и хотение и действие по Своему благоволению» (Фил 2, 13). Так же наше сочувствие страданиям других людей и единение со Христом полностью зависят друг от друга в самом глубоком смысле; так несение креста Христова означает в то же время несение креста других людей – безоговорочно, до конца.

Когда наша связь со Христом в молитве ослабевает, это значит, что молитву подстерегает тяжелая болезнь. Для тех, кто служит людям, молясь за них, это серьезное поражение, провал: они начнут раскисать, хандрить. И все же они должны стараться всеми силами исполнять в прошлом так дорого

для себя. Тому же, чье сердце еще не открыто Богу, необходимы сердца друзей, которые молились бы за них, пока те не возвысятся благодаря непрестанному заступничеству братьев. Человек, однажды узнавший Бога и полюбивший Его, несет перед Ним ответственность за брата, чье сердце еще не открылось Богу. Так, через молитвы ближних, Бог приходит к далеким от Него грешникам.

Из тех, кто любит Христа и верен Ему, получают настоящие Божии посланники. Своими молитвами и милосердием они примиряют людей с Богом и Бога с людьми: «Итак мы – посланники от имени Христова, и как бы Сам Бог увещевает через нас; от имени Христова просим: примиритесь с Богом» (2 Кор. 5, 20).

Во многих случаях невозможно вступить в общение с оступившимися, согрешившими людьми, из-за их враждебности или стыда, который они испытывают перед нами. Но с помощью молитвы мы преодолеваем препятствия, разделяющие нас, мы побеждаем враждебность и избегаем стыда. Потому что, молясь, мы можем тайно приблизиться к их сердцам, забраться туда неведомо для них, как будто мы сами заблудшие грешники. Мы можем добиться всего этого еще прежде, чем они узнают нас, поговорят с нами. Когда мы от всего сердца молимся за них, неся тяжесть их грехов, Бог слышит их через нас. И несмотря на их естественное непослушание, в их сознание так быстро проникает раскаяние и призыв вернуться, что они вскоре обращаются к Богу и к нам за помощью.

Молитва – это сила тяготения, благодаря которой человек притягивает к себе брата при помощи Святого Духа, потому что Христос Духом Святым привлекает к Себе всех и через покаяние приводит к соединению.

Только в большой беде мы можем просить за себя

Не только заблудшие грешники нуждаются в наших молитвах, чтобы им обратиться, вернуться к Богу, но и мы сами, вы и я, остро нуждаемся в молитвах других. Потому что мы слишком часто недостаточно внимательны к своей душе, в которой скапливаются большие прегрешения. Мы оставляем их на многие годы, и они, в конце концов, ослабляют нашу духовную жизнь. Поэтому наша душа чувствует себя оставленной Богом. Мы говорим о человеческих грехах, мы молимся за других, в то время как грех царствует в наших членах, отравляет наши мысли и разжигает страсти.

Мы должны быть в большой беде, когда ревностно просим за себя, чтобы Дух открыл нам наши грехи, прячущиеся в сердце, чтобы душу нашу охватило покаяние. Только так мы можем стяжать силу Божию, и наши молитвы и весь труд возродятся милостью Божией. Сильные и решительные молитвы за нас пробуждают наше внутреннее существо. Они становятся пылающими, искрящимися стрелами, освещающими нашу душу и поджигающими сердца, чтобы мы искали обращения и спасения. Усердные молитвы других помогают богобоязненному человеку обновиться и стяжать духовную энергию.

Даже святые, пророки и апостолы нуждались в молитвах других. Апостол Петр после отречения все бы потерял, и его вера безвозвратно погибла бы, если бы Христос не молился за него. Так же, если бы Церковь не молилась за него непрестанно, он окончил бы свою жизнь в тюрьме во время правления Ирода Агриппы I. И апостол Павел знал, как много значат молитвы других, ибо его уста были открыты для проповеди Евангелия, так как его обязанность – говорить. Он всегда просил у всех Церквей молиться за него. Итак, святому, пророку, апостолу недостаточно лишь собственных молитв о себе и своих обязанностях, но ему крайне нужны молитвы других за него. Для того, чтобы ему еще более исполниться божественной силы и чтобы Бог пробудил в нем новую энергию.

Значит, молитвы других – незамеченный источник духовной энергии. Чем усерднее молятся другие, тем действеннее становятся предприятия человека, за которого молятся. И чем чаще преклоняют пред Господом колена, тем вернее становятся его дела, и слова обретают силу и действенность Святого Духа.

Молитва за других – чрезвычайно большая ответственность

Молитва обычно проходит следующие этапы:

– Сначала мы чувствуем потребность «выказывания верности», преданности раба Господу или Благотелю. Выражаем свою лю-

бовь, воздаем хвалу и превозносим Его за то добро, что мы получили. Мы узнаем Его руку во всем, что получаем и возвращаем Ему. Важно непрестанно молиться. Ибо разве может слуга перестать быть верным, но все же находиться под защитой господина?

– Если мы преуспеваем в молитве, мы лучше ощущаем природу молитвы постольку, поскольку она выражает живую связь человека с Господом. Кто молится, живет жизнью Бога, тот, кто оставляет молитву, живет своей жизнью и не может видеть знаков божественной жизни. Итак, если сначала молитва выражает «преданность раба», то затем она превращается в «знак вечной жизни».

– Если рост продолжается, обнаруживается новое очень важное измерение: молитва становится каналом, по которому происходят отношения между человеком и его братьями. Человек испытывает, стала ли его молитва источником жизни и силы и для других. «Если кто видит брата своего согрешающего<...>, то пусть молится, и Бог даст ему жизнь» (1 Ин. 5, 16). Значит, тот, кто молится за других, воскреснет и воскресит души мертвых или умирающих по слову Господа: «Мертвых воскрешайте» (Мф. 10, 8).

Тогда молитва превращается в огромную ответственность, потому что если человек по какой-либо причине перестает молиться за грешников, живущих вокруг него, забрасывает молитву о них, они умирают в грехе. Так нерадивая, небрежная молитва ведет за собой тяжелые последствия. Грешник умирает от греха, тогда как его душа была уже пробуждена и оживлена молитвами другого. Как же можно оправдать того, кто молился за него, но пренебрег им, оставив молитву и отняв у него источник жизни? Можно ли оправдать неисполненное дело, порученное Богом? Понимаете ли вы теперь всю тяжесть ответственности, которая ложится на молящегося?

Таким образом, если в начале духовной жизни молитва кажется необходимостью и затем становится для преуспевших незаменимой для духовной жизни, то, в конце концов, для тех, кто посвятил себя таинству молитвы, превращается в самую большую ответственность, которую Бог доверил людям.

«Итак, кто понимает делать добро и не делает, тому грех» (Иак. 4, 17).

«И я также не допущу себе греха пред Господом, чтобы перестать молиться за вас» (1 Цар. 12, 23)

Тот, кто получил силу воскрешать мертвых и не использует свою силу, несет ответственность за их смерть. Молитва имеет силу пробуждать мертвых к жизни, потому что грех – смерть души, а молитва – путь к прощению.

«И молитва веры исцелит болящего, и восставит его Господь; и если он соделал грехи, простятся ему» (Иак. 5, 15).

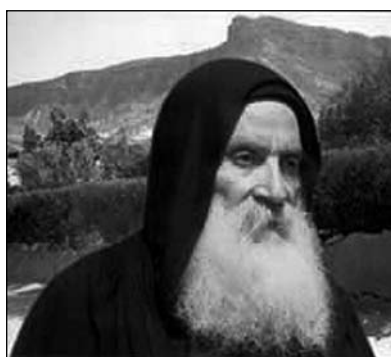
Итак, мы призваны молиться за грешников не только затем, чтобы спасти их от смерти, но и затем, чтобы мы сами не умерли из-за их греха. Молитва, которую мы непрестанно за них возносим, наши стенания и слезы освобождают нас от ответственности за их кровь и спасают нашу душу (Иез. 3, 19; 33, 1–9).

Так молитва за других увеличивает число активных членов общества, что в свою очередь делает людей более ответственными за спасение своих братьев. «Сын человеческий! Я поставил тебя стражем дому Израилеву» (Иез. 3, 17). И человек, сердечно молящийся за грешников, становится апостолом для всех грешников, как близких ему, так и далеких, как для тех, кого он встречал на протяжении жизни, так и для тех, кого он никогда не знал. «Итак идите, научите все народы» (Мф. 28, 19).

С помощью молитвы человек становится священником в том смысле, что он становится ответственным за спасение других людей и способным полностью забыть о себе в любви. Он участвует в священстве и жертвоприношении Христа, освобождая грешников от смерти, которой они преданы были бы без их молитвы. Взяв их грехи на себя, человек может встать на место грешников, просить оставления грехов и получить его. «И, видя Иисус веру их, сказал расслабленному: дерзай, чадо! прощаются тебе грехи твои» (Мф. 9, 2).

О. Матфей Убогий (Матта эль-Мескин) – коптский монах из пустыни Скит, Египет, игумен Макарьевского монастыря.

Предлагаемый текст был опубликован в 1986 году в журнале Шеветоньского монастыря “Irénikon” и перепечатан в книге Матты эль-Мескина «Молитва, Святой Дух и христианское единство» (издательство “Bellefontaine”, 1990 г.)

TEISTE EEST PALVETAMINE

Isa Matteus Vaene
(Matta El-Maskine)

Palve on teistele jõuallikaks

Kui me tunneme palvetamise ajal rõõmu ühendusest Kristusega ja kui meid on arvatud väärt kandma oma risti, ei tähenda see, et palve on oma lõpu saavutanud. Vastupidi, see on alles kutse alustada pühendumist palve salaasjale, mis ületab inimliku arusaamise: me avastame, et meie palved muutuvad teiste jaoks vaimse jõu allikaks.

See, kellele Kristus usaldab oma südamesaladused ja missiooni patuste päästmiseks, saab Temalt ka jõudu oma töö lõpule viia ja elada armastuses. See, kes armastab patuseid nii, nagu Kristus seda teeb, kes tunneb kaasa vaestele ja haigetele ja kes on valmis end nende eest ohverdama, ongi õige inimene nende eest palvetama, neid ravima, lohutama ja toetama.

Kui palve tõuseb jumaliku armastuseni tänu püsivale kuulekusele Vaimule ja kui palve ühenduses Kristusega hakkab särama, siis muutub see vägevaks ja tõhusaks, ning saab teistele vaimse toe ja lohutuse allikaks. Palvel võib isegi olla vägi tuua teisele pattude andeksandmist. Sest inimene, kes loob palve läbi Kristusega sideme, on võimeline asetama end patuse kohale. Ta on valmis enda peale võtma tema patud ja nõrkused ning taluma tema asemel kõiki karistusi ja nuhtlusi. Selle teo kaudu, saanud jõudu enda asetamisest patuse kohale ning ühendusest Kristusega, võib ta isegi teistele pattude andeksandmist paluda ja seda ka saada.

Siin hakkab palve mängima kõige olulisemat rolli teiste lunastuses, nende pattude andeksandmises ja jumaliku armu avaldamises neile, kes on Issandast kaugel ükskõiksuse või teadmatuse tõttu. Niisiis muutub palve vägevaks toeks kuulutusele, salajõuks, mis toob inimesteni jumalasõna, mis valmistab südameid ette armuanni ja lunastuse saamiseks.

Üksainus innukas palve oma kambri, salajas, võib tänu ühendusele Kristusega tuua kaasa tuhandete inimeste lunastuse.

Jumal kasutab meie palveid teiste lunastamiseks

Teadkem, et kui Jumal kutsub meid palvele, siis ei võta Ta arvesse vaid meie enda lunastust, vaid Ta soovib meie palveid kasutada ka teiste lunastuseks. Samuti on palve ise üks kõige põhilisemaid, väärtuslikemaid tegusid Jumala silmis. Inimesest, kes teeb pingutusi oma palveelus ja kes arendab oma vaimu loobumise ja Jumala tahte allumise kaudu, saab *Jeesus Kristuse tubli sõdur* (2Ti 2:3). Issand kutsub ise teda iga päev pidevalt hoidma enda ligi ja harjutama teiste eest kostmist, kuni teda kuulda võetakse. Ta saab peagi Issandalt jõudu päästa palju inimesi ja tuua nad surma teelt tagasi Jumala rüppe.

Palveelu edusammud väljenduvad meie südameläheduses ja armastuses Jumala vastu. See südamelähedus on ühelt poolt otsene tagajärg rahulolust, mida Jumal oma armulikkuses meie nõrkuste vastu meie suhtes tunneb. Teiselt poolt on see aga meie inimliku silmaringi avarus. See on meelteteravus, mida me kasutame oma mõõtmatus töös teiste heaks, meie vaimne vastutus patuste ja nende eest, kelle usk või halastus on raugenud; töös nende heaks, kes kannatavad või kes on rõhutatud, aga ka nende heaks, kes teevad ise pattu, kuid kuulutavad jumalasõna.

Palve kõrgematel astmetel, milles see püüdleb veel suurema täiuslikkuse poole, on innuka palve märgiks teiste eest pisarate valamine. Justkui oleks meie edasiminekuks palveelus kooskõlas kasuga meie nõrgematele vendadele, kes ei oska paluda. *Palvetage üksteise eest, et te saaksite terveks* (Jk 5:16). Ja kui püha Jaakobus julgustab meid kutsuma appi koguduse vanemad (preestrid), et nad palvetaksid kannatava haige kohal, kuni ta terveks saab, siis on see nii sellepärast, et preester peaks eeldatavasti olema palveelus edasijõudnum kui teised inimesed. Ta peaks olema saanud rohkem armuandi ja seeläbi valitud pühendumate teiste eest palvetamisele.

Me ei saa palve kõrgematele astmetele pürgida, saada tõelist kindlustunnet Jumala juures ega pisarate andi, ilma et kasvaks meie kaastundlikkus nende

vastu, kes kannatavad ja keda teotatakse: *Pidage meeles vange, nagu te oleksite kaasvangid, ja kurja kannatajad, sest ka teie olete alles maises ihus* (He 13:3). Teisiti öeldes, mida rohkem me teame inimeste koormast ja mida rohkem me soovime neid selle kandmisel aidata, seda tugevamaks muutub meie side Jumalaga, kellel on palves alati keskne koht.

Meie ühinemine Kristusega ja inimeste kannatustega

Ühinemine nende valuga, kes kannatavad, kes on haiged või teotatud ja meie võime nende koormat kanda ei tulene mitte lihtsalt inimlikust heldusest, põgusast kaastundest ega soovist teistele hea paista või kiitust ära teenida. Sest selletaoline kaastunne oleks määratud kiirele hääbumisele ja lõpuks kadumisele. Hoopis visa, puhta ja siira palve läbi saame tunda, et Jumala and muudab meid tublimaks. Kuid veelgi edasi jõudmiseks teeb Ta nii, et me ei saa enam nendeta elada ega leia rahu muus kui nende valu ja kannatuste jagamises. Sellise halastuse saladus peitub meie ühinemises Kristusega, kui saame osa Tema olemusest ja jumalikest omadustest, sest *Jumal on see, kes teis tegutseb, et te tahate ja toimite tema hea nõu kohaselt* (Fi 2:13). Niisamuti meie kaastunne inimeste kannatustele ja ühinemine Kristusega sõltuvad täielikult üksteisest kõige sügavamas tähenduses; nõnda et Kristuse risti kandmine tähistab samas ka inimeste risti tingimusteta kandmist kuni lõpuni välja.

Kui meie side Kristusega palves väheneb, tähendab see, et palvet on selle olemuses tabanud raske haigus. Neile, kes tegutsevad, kes teenivad teisi nende eest palvetades, tähendab see suurt kaotust, kindlat läbikukkumist: niisiis hakkavad nad muutuma loiuks, tunduvalt tüdimust. Siiski peavad nad pingutades oma varem nii kalliks peetud ülesandeid täitma. Seejärel jõuavad nad hoolimatuseni, mõtlevad põgenemisele ja lõpuks hakkavad ülesannetest hoiduma ning loobuvad neist täielikult. Sest ilma Kristuseta on võimatu teisi viljakalt, toetavalt ja tõhusalt teenida; ning Kristuseni jõutakse ainult palves.

Eneseotsing palves rikub seda

Palve saavutab oma tõelise puhtuse taseme siis, kui unustame iseenda täielikult, see tähendab, et me lükkame otsustavalt kõrvale oma huvid ning eelistame tegelda vaid teiste vajaduste, murede ja lunastusega. Palve täiusliku puhtuse tase on vastavuses täiusliku armastuse tasemega. Niisiis on armastus tõeline vaid siis, kui see ei toimi omaenda huvides: *ta ei otsi omakasu* (1Ko 13:5). Endast ning oma vajadustest huvitumine – nii vaimses kui ka ainelises plaanis – osutab armastuse ebatäiuslikkusele ning järelilikult ka palve ebatäiuslikkusele. Selle põhjuseks on puudujääk meie teadmises – nii Kristuse kui ka meie ühenduse kohta Temaga. Kristus ütles: *ma ei otsi oma tahtmist...* (Jh 5:30). *Ei ole suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma sõprade eest* (Jh 15:13). *Kes oma elu armastab, see kaotab selle* (Jh 12:25). *Armastage oma vaenlasi ja palvetage nende eest, kes teid taga kiusavad* (Mt 5:44).

Palves enda unustamine on Kristuse saadikuks saamine

Enese unustamine algab vabatahtlikult pingutusest. Kuid kui me Jumala ees endale kindlaks jääme, lepib Ta meid ise oma anniga. Niisiis juhtub iseeneslikult, et ükski ei pea silmas mitte ainult oma, vaid ka teiste kasu (Fi 2:4).

Kui me hülgame palves otsustavalt omaenda vajadused ja leiame rahulolu vaid palumisest, anumisest ja enese ohverdamisest teiste eest, siis Jumal ise võtab meid terveks eluks oma kaitse alla nii ainelises kui ka vaimses plaanis kõige tähtsusetumate pisiasjadeni. Teisiti öeldes, kui meie tegeleme teistega, siis tegeleb Jumal meiega; ja kui me piirdume oma palvetes teiste vajadustega, siis täidab Jumal meie vajadused küsimatagi. Ja nii, läbi palve, teostubki Kristuse plaan inimesi päästa. Sel teemal ütleb Ta ka oma jüngritele: *Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad* (Mt 28:19).

Jumalale piisab, kui inimene avab Talle oma südame – siis ei pea ta enesele midagi küsima. Sellel, kelle süda ei ole veel Jumalale avanenud, on vaja sõprade südameid, mis kostaksid tema eest, kuni ta ülendatakse tänu oma vendade lakamatule palvele. Inimene, kes on kord juba Jumalat tunnetanud ja teda armastanud, on Jumala ees vastutav oma venna eest, kelle süda ei ole veel Jumalale avanenud. Niimoodi, läbi lähedaste palvete, jõuab Jumal temast kaugemale eksinud patusteni.

Neist, kes armastavad Kristust ja kes on talle ustavad, saavad tõelised Kristuse saadikud. Nende palvete ja halastuse kaudu lepivad nad Jumala inimestega ja inimesed Jumalaga: *Meie oleme nüüd*

Kristuse käskjalad...Me palume Kristuse asemel: Andke endid lepitada Jumalaga (2Ko 5:20)!

Paljudel juhtudel on patuste ja eksinutega suhtlusse astuda pea võimatu, kas siis nende vaenulikkuse või häbi tõttu, mida nad meiega rääkides tunnevad. Kuid palve läbi ületame takistused, mis meid neist lahutavad; me võidame nende vaenulikkuse ja väldime häbi. Sest palvetades võime nende südamele salaja läheneda, sinna sisse pugeda, ilma et nad sellest teaksid. Justkui me ise oleksime patused ja eksinud; me saame kõike seda teha juba enne kui nad meid tunnevad, enne kui nad meiega rääkinud on. Niisiis kui me palume ning hüüame nende südamepõhjast Jumala poole, kandes nende vigade ja eksimuste koormat, siis Jumal kuuleb neid meie kaudu. Ning vaatamata nende loomulikule sõnakuulmatusele tungib kahetsus nende teadvusse ja kutse tagasi tuleb nii kiiresti, et nad pöörduvad kiiresti Jumala poole ja ka meie poole, et me neid aitaksime.

Palve on külgetõmbajõud, mille kaudu inimene tõmbab Püha Vaimu vahendusel oma venda enda poole; sest Vaimu kaudu tõmbab Kristus kõiki enese poole ning muudab kahestumise ühtsuseks.

Me peame olema suures hädas, kui palume iseenda eest

Mitte ainult patused ja eksinud ei vaja meie palveid, et nad pöörduksid, tuleksid tagasi Jumala juurde, kuid ka meie ise, teie ja mina, vajame hädasti teiste palveid. Sest liigagi tihti jätame oma hinge tähele panemata ja laseme suurtel vigadel sinna koguneda. Me jätame need sinna paljudeks aastateks kinnistuma ning lõpuks annavad nad oma panuse meie vaimse elu nõrgenemisse. Seetõttu tunneb meie hing end Jumala väest ja armust ilma jätud. Me räägime inimeste pattudest, me palvetame teiste eest, samal ajal kui patt haub oma plaane meie liikmetes, rüvetab meie mõtled ja kütab üles meie kirgi.

Me peame olema suurimas hädas, kui palume innukalt iseenda eest, selleks et Vaim avaldaks meile patud, mis peituvad meie südames, selleks et meie hing oleks haaratud kahetsusest ja pöörduks tagasi. Nõnda võime me endasse saada Jumala väe ning meie palved ja kogu töö elustub taas armu läbi. Kui teiste palved meie eest on jõulised ja otsustavad, äratavad nad meie sisemise olemuse. Need muutuvad justkui põlevateks, säravateks noolteks, mis valgustavad meie meelt ning sütitavad meie südameid, et otsiksime pöördumist ja lunastust. Kui teiste palved on innukad, saab neist jumalakartlikule inimesele oma elu uuendamise ja vaimse energia kogumise olulisimad tegurid.

Isegi pühakud, prohvetid ja apostlid vajajad teiste palveid. Peetrus oleks oma mahasalgamisega kõik kaotanud ja tema usk oleks pöördumatult raugenud, kui Kristus poleks tema eest palvetanud. Samuti kui Kirik poleks tema eest vahetpidamata palunud, oleks ta Heroodese valitsusajal oma elu vanglas lõpetanud. Ka Paulus oli teadlik tähtsusest, mis on teiste eest palumisel, sest tema „suu oli lahti”, et julgesti kuulutada evangeeliumi saladust, nõnda nagu tema kohus on kõnelda. Samuti ei jätnud ta kunagi üheltki Kirikult palumata tema eest palvetada. Pühakule, prohvetile ega apostlile ei piisa niisiis vaid enda palvetest iseenda ja oma kohuste eest, vaid talle on ääretult vajalikud teiste palved tema eest. Selleks, et ta oleks veelgi rohkem jumaliku väega täidetud ja et arm ärataks temas uut energiat.

Niisiis on teiste palved asendamatuks vaimse energia allikaks. Mida innukamalt teised paluvad, seda tõhusamaks muutuvad selle inimese ettevõtmised. Ja mida visamalt painutatakse Issanda ees põlvi, seda kindlamalt teeb ta oma ettevõtmisi ning tema sõnad saavad Püha Vaimu väe ja tõhususe.

Teiste eest palumine on ääretult suur vastutus

Tarviduse järgi käib palve kolmes järjus:

–Algul tunneme justkui „ustavuse näitamise” vajadust, sulase ustavust oma isandale või heategijale. Väljendatakse oma armu, kiidetakse ja ülistatakse teda vastutasuks heategude eest, mis temalt saadi. Tema kätt tuntakse kõiges, mis saadakse ja talle antakse ka tagasi. Ja tähtis on lakkamatult paluda. Sest kas teener võib lakata ustav olemast, aga jääda siiski isanda kaitse alla?

–Kui palves edasi jõutakse, tajutakse paremini palve enda olemust sedavõrd, kui see väljendab elavat sidet, mis ühendab inimest oma Issandaga. Inimene, kes palvetab, elab Jumala elu, ning see, kes jätab oma palved hooletusse, elab vaid enda läbi ega saa näha neid jumaliku elu silmanähtavaid märke. Niisiis, kui algul väljendab palve „sulase ustavust”, siis hiljem muutub see „igavese elu märgiks”.

–Kui edasiliikumine jätkub, avastatakse üks väga tähtis uus mõõde: palve

muutub kanaliks, mille kaudu liiguvad inimese ja tema vendade vahelised suhted. Inimene tegelikult katsetab, kas tema palve on ka teiste jaoks muutunud elu ja väe allikaks. Kui keegi näeb oma venda tegevust pattu...siis ta palugu, ja Jumal annab talle elu (1Jh 5:16). Niisiis see, kes teiste eest palub, tõuseb üles ja taas elustab surnute või surijate hinged Issanda sõna järgi: Äratage üles surnuid (Mt 10:8).

Siin hakkab palve muutuma „äärmiselt suureks vastutuseks”, sest kui mis tahes põhjusel inimene lakkab palumast patuste eest, kes tema ümber elavad ning jätab hooletusse nende eest palvetamise, surevad nad oma pattudesse. Nii saavutab hooletu palvetamine oma tipu ning toob kaasa kõige raskemaid tagajärgi. Patune sureb oma pattude süül, kuid tema hing oli juba teiste palvete läbi äratatud ja elustatud. Kuidas oleks võimalik siis õigustada seda, kes oli tema eest palvetamise hooletusse jätnud ja temalt seega elu allika ära võtnud? Kas saab õigustada Jumalalt saadud ülesande täitmata jätmist? Kas nüüd mõistate palvetamise vastutusrikkust?

Niisiis, kui palvetamine tundub vaimse elu algul v a j a d u s e n a j a s e e j ä r e l o s u t u b e d a s i j o u d n u t e l e v a i m u e l u k s h ä d a v a j a l i k u k s, s i i s l ö p u k s m u u t u b s e e n e i l e, k e s o l i d p a l v e s a l a a s j a p ü h e n d a t u d, k ö i g e s u u r e m a k s v a s t u t u s e k s, m i l l e J u m a l i a l g i i n i m e s t e l e o n u s a l d a n u d.

Kes oskab teha head, aga ei tee, sellele on see patt (Jk 4:17).

Ka mina ise – jäägu see minust kaugemale! – teeksin pattu Issanda vastu, kui ma lakkaksin palvetamast teie eest (1Sa 12:23).

See, kes on saanud väe surnuid ellu ärata ega kasuta oma väge, on tema surma eest vastutav. Palvel on jõud tuua surnuid ellu, sest patt on hinge surm ja palvetamine on tee patu andeksandmiseni.

Ja usupalve päästab tõbise, ja Issand tõstab ta üles; ja kui ta on pattu teinud, siis antakse talle andeks (Jk 5:15).

Niisiis kutsutakse meid patuste eest palvetama mitte ainult seetõttu, et neid patusurmast päästa, vaid ka seetõttu, et me ise nende patu tõttu ei sureks.

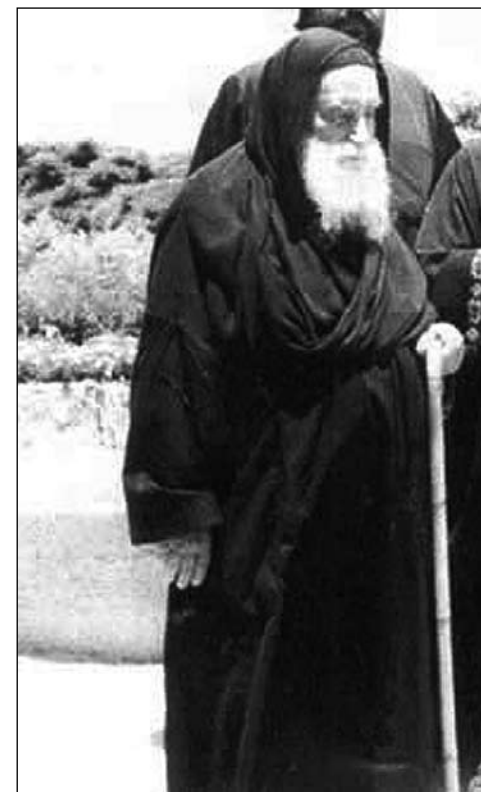
Palve, mida me nõudlikult nende eest ülespoole saadame, meie anumine ja pisarad, vabastab meid vastutusest nende vere eest ja päästab meie hinge (Hs 3:19; 33:1-9).

Nii kasvatab eestkostepalve patuste eest aktiivsete liikmete hulka inimkonnas, mis omakorda muudab inimesed vastutavaks oma venna lunastuse eest. Inimesepoeg, ma olen sind pannud vahimeheks Israeli soole (Hs 3:17). Ja inimene, kes puistab palves oma südant patuste eest, on seatud lunastuse sõnumi apostlik kõigile patustele, nii talle lähedastele kui ka kaugetele; nii neile, keda ta on oma elu jooksul kohanud kui ka neile, keda ta ei ole kunagi tundnud. Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad (Mt 28:19).

Palve läbi saab inimesest preester selles mõttes, et ta muutub teiste lunastuse eest vastutavaks ja võimeliseks end täielikult armastuses hülgama. Ta osaleb Kristuse preestriametis ja ohverdamises, vabastades neid surmaotsusest, mis ilma palveta oleks patuse peale langenud. Võttes nende patud enese peale, saab ta astuda nende kohale, paluda pattude andeksandmist ja seda ka saada. Ja nende usku nähes ütles Jeesus halvatu: „Ole julge, poeg, sinu patud on sulle andeks antud!” (Mt 9:2).

Isa Matteus Vaene (Matta El-Maskine) oli kopti munk Egiptuses, Skeeti kõrbes, püha Makariuse kloostri ülem.

See tekst avaldati 1986. aastal Chevetogne kloostri ajakirjas *Irénikon* ning trükiti uuesti isa Matta El-Maskine'i raamatus *Palve, Püha Vaim ja kristlik ühtsus* kirjastuselt Bellefontaine, aastal 1990.

Noorteleht

Metropoolia / Nr 38 / Detsember 2007

Kadri, Mareta, Gudrun ja Teele.

JAAKOBUSE KIRIKUPÜHA KAUNISNIEMIS

Teele Altmäe

26.–28. oktoobrini käisime koos Kadri Ilvese, Gudrun Heamäe ja Mareta Palliga Soomes, Kaunisniemis, kus peeti Jaakobuse kirikupüha. Kogu nädalavahetuse programm oli üles ehitatud laagri vormis, teemaks „Ametid“. Esimesel öhtul korraldasid laagri juhatajad meile moeshow eri ametite kohta, sellele järgnes disko. Nii laagriööd kui ka meie saime end korralikult ära väsitada.

Hommik oli ilus ja sisustatud mitmesuguste tegevustega. Meid jaotati rühmadesse ja iga rühm pidi vastama küsimustele ametite kohta, mida me eelneval öhtul olime näinud. Programm oli koostatud nii meeldivalt, et jätkus aega ka teistega suhelda. Öhtul oli laagriliste kord teha ametiteteemalist moeshowd. See oli väga naljakas ja tore, riietusime baleriiniks, spiooniks, kunstnikuks ja meigikunstnikuks.

Pühapäev algas väga ilusa Jaakobuse liturgiaga, mis erines teistest selle poolest, et armulaual lubati juua lonks Kristuse verd otse karikast. See oli minule üks meeldejäävamaid kogemusi. Päeva lõpul viis isa Heikki Huttunen meid sadamasse ja me jõudsime õnnelikult tagasi oma kodudesse.

Kadri Ilves

Kaunisniemi laagris oli kokku umbes kuuskümmend noort vanuses 15–25.

Kohe reede öhtul ootas meid ees pidu, mis kestis kella neljani öösel, seetõttu oli ka hommikune äratus lükatud veidi hilisemaks. Laagri teema kohaselt tutvustati meile erinevate ametitega seonduvat. Laupäeval tegime grupitööd

ja liikusime ühe ameti esindaja juurest teise juurde, et neist midagi teada saada. Saunas käidud, valmistati ette väike moeshow, kus kõigil oli võimalus kehasutada soovitud ameti esindajaks

Laagri õhustik oli väga meeldiv. Iseäranis oli seda tunda kirikus, kus kõigile jagati kätte tillukesed lauluvihikud ja kõik me laulsime kaasa. See oli tõeliselt mõnus elamus, eriti veel väikeses soojas palkkirikus, külge külge kõrval.

Lahkudes küsis isa Heikki, mis on meie ja Soome laagrites sarnast, mis erinevat. Sisulise poole pealt tootsin välja selle, et nemad ei võta paljusid teemasid nii süviti kui meie, tundus, et neid käsitletakse üsna pinnapealselt, kui sedagi. Võimalik, et nõnda on see siiski vaid noortega. Füüsilist tegevust on imevähene, süüa saab see-eest tihemini (ja toidud on neil väga maitsvad!). Samas on neil väga hea distsipliin ja kõik on alati kontrolli all, loomulikult ei tule ka alkoholi tarvitamine kõne allagi. See, et kõigil heas mõttes silm peal hoitakse, annab turvalise tunde.

Kõige tähtsam on muidugi noorte endi suhtumine – osata hävitamise asemel luua.

HUBANE LUULE- JA MUUSIKAÕHTU

Teele Altmäe

Nagu ikka, sünnivad head ideed juhuslikult. Üks väga hea idee teostus laupäeval, 13. oktoobril meie Kirikukeskuses, Tallinnas Wismari 32, kus toimus luule- ja muusikaõhtu. Tuli kokku, et jagada rõõmu Jumala loomingu ja talendist, mis meile on antud.

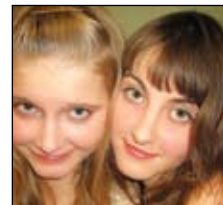
Õhkkond oli mahe ja hubane. Kuulda ja näha sai diakon Roman Tõnissoni, Vilja Raagmaa ja Ingmar Kasseri luuleloomingu ning preester Jüri Ilvese (klaver), Heli Reimanni (saksofon) ja Juhan Vihterpalu (kitarr) musitseerimist. Jõime kuumat teed ja maiustasime kommidena ning leidsime, et loomingulised õhtud saavad üheks meie uutest traditsioonidest. Nii et järgmisel korral palun julgemat osavõttu, et ühiselt seda elamust jagada.

Kohtumiseni järgmisel luule- ja muusikaõhtul!

MEENUTUSI VALAMO REISIST

Anna ja Jaanika
Pöld

16.–18. novembrini toimus Valamos noortelaager, kuhu oli kogunenud ligi viiskümmend noort Soome eri paigust, samuti mitu preestrit. Külaskäis ka Soome peapiiskop Leo. Eestist oli võimalus laagrit külastada Teele Altmäel ning allakirjutanutel.

Meie reis algas hommikuse laevasõiduga Tallinnast Helsingisse, kus läksime bussi peale, mis viis meid koos soome noortega Valamosse. Aknast oli tore jälgida, et mida rohkem põhja poole sõitsime, seda lumisemaks muutus maastik.

Kohale jõudes leidsimegi end Uus-Valamo kloostrirahust, kus sai palvetada ja elu üle järele mõelda. Ehk oli see ka hea võimalus õppida midagi kasulikku soomlastelt, kes võtsid kõikidest üritustest usinalt osa, usuleigusest oli asi kaugel. See oli tõesti väga liigutav vaatepilt, kui palju noori oli kogunenud, et rõõmuga veeta oma nädalavahetus kloostris palvetades.

Eriliselt jäi meelde hilisõhtune küünaldega ristikäik surnuaiale ja palvus. Järgmisel päeval saime osa võtta töötubadest, kus oli võimalik teha teatrit, plakateid, õppida kirikumuusikat ja palju muud. Teise päeva õhtul saime nautida kontserti, külastada kloostrimuuseumi, vaadata päeval valminud noorte etendust ja kuulata munga juttu. Paraku jäid paljud seigad meile arusaamatuks, kuna räägiti soome keeles.

Laager oli väga oskuslikult korraldatud. Pääegu kogu aeg oli tegevust ja noored tõesti nautisid koosolemist. Loomulikult kuulus meie päeva ka palju palvusi, öhtuteenistust ja laagri lõpetas pidulik liturgia.

Kokkuvõttes oli see väga tore laager ning positiivne oli näha noorte aktiivset osavõttu kirikuüritustest. Selletaoline ettevõtmine välismaal oli mõnele meist esimene ning loodetavasti mitte viimane.

SPORDI- JA PALVELAAGER ARAVETEL

Preester Jüri Ilves

Meie traditsiooniliseks muutunud spordi- ja palvelaager toimub sedapuhku 2.–4. jaanuarini, toimumispaik on endiselt Aravete Keskkool.

Loodetavasti on lund, et saame suusatada suurepäraselt Aravete radadel; kui lund ei ole, siis oleme spordisaalis, kus saab mängida pallimänge ja lauatennist.

Seekord mõtiskleme teemal „Sõltuvused“. Teemat käsitlevad ja vestlust juhivad preester Aleksander Sarapik ja psühholoog Johannes Neeme.

Peame hommiku- ja öhtupalvusi ning tunne rõõmu ühisest olemisest. Öhtustel teejoomistel arutame teemat Pühakirja ja kirikuisade valguses.

Osavõtutasu on 200 kr. Osalemiseks anna teada enne 27. detsembrit e-mailile: teeluska@hotmail.com või jyri@eonl.ee

Päevakava:

Kolmapäev, 2. jaanuar

14:00 Saabumine, lõunasöök
15:00 Laagripaiga õnnistamine (veepühitsus), asjade lahtipakkimine, laagri tutvustamine
16:00 Sportlik tegevus
19:00 Öhtupalvus
19:30 Öhtusöök
21:00 Mängud
22:30 Teeõhtu
23:30 Öörahu

Neljapäev, 3. jaanuar

8:15 Äratus, hommikuvõimlemine, pesemine
9:00 Hommikupalvus
9:30 Hommikusöök
10:00 Sõltuvusest (isa Aleksander)
12:00 Sportlik tegevus
13:30 Lõunasöök, puhkus
16:00 Sportlik tegevus
19:00 Öhtupalvus
19:30 Öhtusöök, öhtu veetmine, autasustamised
21:00 Saun
22:30 Teeõhtu aruteluga
23:30 Öörahu

Reede, 4. jaanuar

8:15 Äratus, hommikuvõimlemine, pesemine
9:00 Hommikupalvus
9:30 Hommikusöök
10:30 Sõltuvusest (Johannes Neeme)
12:00 Sport
13:30 Lõuna;
arutelu eelmise päeva teemal, kokkuvõtte; laagri lõpetamine, autasustamised;
15–16 Ruumide korrastamine, asjade pakkimine

NB! Vigade parandus:

EAÖK 2008. aasta kalendrisse on eksikombel sattunud Eesti Õigeusu Noorte Liidu ebatäpsed kontaktandmed. Palume teha parandused oma kalendrites.
EÖNLi e-mail: eonl@eonl.ee
Teele Altmäe e-mail: teeluska@hotmail.com
Jüri Ilvese mobiil: 53 015 251
Noorte Liidu veebiaadress: www.eonl.ee

Eesti Õigeusu Noorte Liidu kodulehekülge: www.eonl.ee/index.php

Peatoimetaja: Madis Kolk (madis.kolk@eaok.ee); välistoimetaja: preester Sakarias Leppik; kujundaja: Inga Heamägi
Tõlked vene keelde: Stefan Fraiman; tõlked prantsuse keelest: Tiina Niitvägi-Hellamaa, Karolin Kalluste; keeleteoimetaja: Epp Väli
Aadress: Wismari 32, Tallinn 10136; interneti lehekülgi: www.orthodoxa.org (rahvusvaheline); www.eaok.ee (eesti); ISSN 1736-3284